

Izšla ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 7-50 Din

za inozemstvo 18- -

Oglasi po tarifi.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 18/1
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 30

Podružnice:

Maribor, Barvarska ulica
št. 1. Tel. št. 22.
Celje, Aleksandr. cesta.
Račun pri pošti. Čekov.
zavodu št. 11.942.

Današnja številka obsega osem strani
in stane en dinar.

Ljubljana, 24. julija.

V soboto je zbornica sprejela zakon o dolarskem posojilu. Pogoji, pod katerimi bo naša država dobila ameriški denar, ki ga nujno potrebuje, ako hoče prirediti izvrševati svoj prometni program in ki bo, kakor je pričakovati, z dotokom zdrave valute ojačil vrednost našega dinarja ter omogočil konsolidacijo in stabilizacijo našega ekonomskega stanja, gotovo niso lahki. Prevzeli smo nase težka bremena. Toda vel stvarni pomisleki glede podrobnosti stopajo v ozadje pred velpomembnim dejstvom, da je ameriško posojilo prvo slovesno priznanje življenjske energije in kreditne zmoglosti Jugoslavije pred onim svetom, katerega beseda je mnogokrat veliko težnejša, nego vsi podpisni diplomati, pred finančno internacionalo.

Pred letom dni smo se v Londonu pogajali za zajam. Stavili so nam pogoje, ki so jasno kazali, koliko dvomov je še v eksistenčno sposobnost naše države. Materijalno priznanje novih držav prihaja mnogo pozneje od formalnega in je združeno z žrtvami. To so izkusili Čehi, pa moramo se težje mi. Še večje žrtve bi radi prevzeli Poljaki. Avstrija je pripravljena se izročiti onemu, ki ji pomaga, na milost in nemilost. Nemčija se zmanj trudi, pridobiti si zopet zaupanje finančnikov vira valute.

Gotovo je, da se bo mednarodni ugled naše države po sprejetju posojila povzdignil. Dvignil bi se še bolj, ako bi brezvestna opozicija ne bila storila vse, da za časa razprave o posojilu lastno domovino pred svetom poniža, jo prikaže kot deželo nereda, korupcije in zmešnjav, kot državo, katere temelji se majojo in ki nima še zagotovljenega svojega obstanka. Ravno ta taktika opozicije je kriva, da je bil stavljen marsikateri težji pogoj, nego bi bil sicer.

Glavni del posojila gre za prometne investicije. Šele sedaj bomo mogli pristopiti sistematičnemu delu za izboljšanje naših železnic in za gradbo našega saobračajnega sistema. Ali je železniški program, ki je bil končno odobren, najboljši, o tem se da stvarno debatirati. Zagovorniki in protivniki morejo nastopiti s tehničnimi argumenti gospodarskega in tehničnega značaja. Značilno je, da je dober del opozicije operiral s političnimi ugovori in da skuša tudi na lokomotivah kuhati svojo separatistično juho.

Kar se tiče specialnih interesov naše ožje domovine, smemo reči, da smo dosegli lepe uspehe. Zagotovljena je gradba treh, za celo naše gospodarsko življenje vevaležnih prog, prekmurske, šentjanške in kočevske, o katerih pomenu na tem mestu ni potrebno razpravljati. Važno je nadalje, da je v železniški zakon sprejet spoj Varaždin-Koprivnica, ki bo ustvaril novo paralelno zvezo med osrednjem državo in severno pokrajino. Tako bo prvo naše inozemsko posojilo prineslo tudi Sloveniji blagoslov.

Naprednim poslancem obeh struj so je zahvaliti, da je bil ta veliki uspeh dosežen. Spoštujemo pa tudi mnenje onih poslancev, ki so se izrekli proti posojilu. Stojijo na svojem teoretičnem stališču, ki prerada identificira splošne gospodarske interese s kapitalističnimi, so se ti poslanci odločili smatirati zadevo naših železnic za vprašanje drugega reda. Imeli so pogum, da rečejo ne. S tem so se visoko dvignili nad brezvestno igro slovenskih klerikalcev, ki so imeli pač žalostno korajžo, da so cele tedne dokazovali pogubnost posojila, sramotili pri ti dobrodošli priliki državo, obrekovali vse in vsakogar, ki si je upal biti mnenja, da naši odgovorni državniški vendar ne morejo biti zločinski roparji, ki bi domovino prodajali za provizije, nazadnje pa so v trenutku, ko je bilo treba izvajati konsekvence — pobegnili iz dvorane. Izjava, ki jo je podal skupno z gospodom Spahom, je ciničen dokument njihove sramote.

Svoj beg iz zbornice vtmemljujejo s tem, da nočejo pred narodom prevzeti odgovornosti za posojilo, češ, na vladi je odgovornost za sprejetje zakona. Taka vtmemljujev bi v vsaki drugi kulturni državi izzvala revolto volilcev dotičnih poslancev. Odgovornost se ne odklanja s abstinenco, temveč s protiglasovanjem in opozicijo ni treba bežati iz zbornice, ako hoče poudariti odgovornost vlade, odnosno večine za sprejetje zakona, temveč treba ji je reči ne.

Ker pa klerikalci niso kneli moralčne-

Češka sokolska mladina na Gorenjskem.

DIVNA SLIKA SPREVEDA SKOZI VINTGAR. — NAVDUŠEN SPREJED NA BLEDU. — JAVNA TELOVADBA. — TEŽKO SLOVO.

Ljubljana, 24. julija. (Izv.) Danes zjutraj ob pol 7. se je poslovil češki naraščal od Ljubljane. Vlak, katerega je vodil br. Švajger nam je odpeljal drage brate na Gorenjsko. Spremljal jih je v imenu JSS. br. Riko Pux. Vozila se je z njimi tudi zmagovalna vrsta naraščaja ljubljanskega Sokola, ona, ki je v nedeljo na telovadišču prevzela prapor in pa splitski naraščal pod vodstvom br. Tomaseo. Že med vožnjo se je razvil najlepše razumevanje med češkim in našim naraščajem. Izmenjavanja fotografij, znakov, naslovov in kovanega ter papirnatega denarja s podpisni, ni bilo ne konca ne kraja.

Izletniki so izstopili na Dobravi, kjer se je formaliz ves naraščal s svojimi vodniki v mogočnem sprevodu, ki se je pomikal proti Vintgarju. Pri vstopu v Vintgar jih je pozdravil načelnik dobavarske urada za tujski promet z lepim govorom. Krasen pogled je bil na dolge vrste naraščajnikov in gojenk, ki so se pomikale skozi divno sotesko, občudujoč krasoto naše domovine. Pri Podholmu so se vrste zopet uredile, nakar so veselo pevajoč odkorakali čez Gorje proti Bledu; povsod na potu jih je navdušeno pozdravljalo domače prebivalstvo. To navdušenje je doseglo svoj višek, ko je okrog pol dneva dospela ta dolga kolona do Bleda, kjer jih je sprejel blejski Sokol in pa beograjski sokolski naraščal, ki tabori na Bledu.

Po kosilu v blejskih hotelih — restav-

racijah se je odpeljal naraščal v čolnih na otok, nato pa na telovadišče za Zaki, kjer je ob 4. začela akademija češkega naraščaja. Nastopili so oddelki gojencev in gojenk iz Plana, Vinohradov, Mor. Ostrave, Vyšehrada in Prage z vzornimi posebnimi točkami, katere smo že občudovali na akademijah v Ljubljani v soboto in nedeljo in pa približno 100 gojenk in 200 gojencev s prostimi vajami, katere smo videli v nedeljo popokdan na zletnem telovadišču v Ljubljani. Krasno izvajanje posameznih točk je spravilo mnogobrojno občinstvo v nepopisno navdušenje; prirejal je nastopajočim burne ovacije. Po večerji, katero so dobili zopet v hotelih, so Čehi zasedli svoj vlak, Jugoslovanski Sokoli, ki so jih spremljali in pa oni ki so prišli na Bled z drugimi vlaki, so pa stopili v osebni vlak proti Ljubljani.

Ganljivo je bilo slovo. Češki bratje so nam zatrjevali, da so bili pripravljeni na lep sprejem, da je pa topel sprejem, iz katerega so mogli sklepati na odkritosrčno bratsko ljubezen, daleč presegal vse njih nade. Marsikatero oko se je zaroslo, ko se je začel pomikati ljubljanski vlak, ko si videl mahanje s tisoči robocev, ko si slišal tisoče klicev, ki so prinašali odhajajočim Čehom zadnje pozdrave naših Sokolov.

Okrog 8. ure je odšel tudi češki vlak čez Jesenice - Celovec v svojo domovino.

Zdravo, bratje in sestre!

Seja narodne skupščine.

PRORAČUN MINISTRSTVA PROSVETE SPREJET. — OPOZICIJA KRITIZIRA UPRAVO.

Beograd, 24. julija. (Izv.) Na današnji dopoldanski seji narodne skupščine so bili pred prehodom na dnevni red stavljeni na predsednika razni upiti, nakar je bilo na predlog posl. dr. Ivančiča sklenjeno, da naj isti odbor, ki mu je bila poverjena naloga, da preišče afero Savič-Benla, poroča tudi o aferi Čedomila Stankovića, ki je očital semljoradniku Popadiću, da je dobil za glasovanje za posojilo denarno odškodnino.

Nato se je nadaljevala razprava o proračunu ministrstva prosvete. Kot sklepni govornik je govoril minister prosvete, Svetozar Pribičević, ki se je zlasti bavil s vprašanjem narodnostnih manjšin v naši državi in zavračal energično očitke posl. Sudarovića, ki je izjavil, da je pri nas ista prosvetna politika, kakor je bila poprej na Madžarskem. Minister je naglašal, da naša vlada nikdar ni stremela za tem, da bi udušila manjšinske narodnosti, ki imajo pravico do šol v svojem maternem jeziku. Nasprotno! Prosvetna politika naše države je strogo demokratska in liberalna. Tako Madžari kakor tudi Nemci imajo državne ljudske in tudi srednje šole v svojem maternem jeziku. Kar se tiče izjave dr. Rojca, da bi bilo izdajstvo posvetnih in kulturnih principov, ako bi glasoval za proračun prosvetnega ministrstva, je minister naglašal, da je izdajstvo pač dejstvo, da minister ni dobil zadostnih kreditov.

Sledilo je glasovanje o proračunu ministrstva prosvete ki je bil sprejet s večino, nakar se je pričela podrobna razprava o proračunu ministrstva za vero.

Na popoldanski seji narodne skupščine je bil v razpravi proračun notranjega ministrstva. Opozicija je pri tej priliki kritizirala izborni nedostatek pri naši upravi, s katero da je ljudstvo skrajno nezadovoljno, posebno pa je napadala počasno poslovanje uradov za izdajanje potnih listov, splošno organizacijo notranje uprave in njeno postopanje, posebno v Srbiji in na Hrvaškem. Poslanci južne Srbije so obračali pozornost na razmere v svojih domačih okrajih. Južna Srbija je glede osiguranja javne varnosti najbolj potrebna skrb države. Tam bi bilo treba postaviti najodličnejše idealno uradništvo, seveda bi ga pa bilo treba tudi primerno plačati. To bi bil prvi korak za ureditev razmer v južni Srbiji in za preprečenje napadov z bolgarske strani.

Razprava je trajala do 11. ure. Govorili so poslanci Kristan, Jovan Jovanović, Vulić, Vidaković in Deržić.

Prihodnja seja bo jutri ob 9. uri. Ker sta na vrsti samo še dva govornika, se bo jutri takoj po glasovanju o proračunu za notranje ministrstvo pričela razprava o proračunu za zunanje ministrstvo.

Orlando ni mogel sestaviti vlade.

NEPREMOSTLJIVA NASPROTJA MED LEVICO IN DESNICO. — SREČO POSKUSI SEDAJ BONOMI.

Rim, 24. julija. (Izv.) Orlando se ni posrečila mislja za sestavo vlade. Hotel je na vsak način sestaviti vlado, v kateri bi sodelovali tudi desničarji, t. j. nacionalisti in fašisti in je skušal pridobiti socialiste in popolare (klerikalce) za sodelovanje z njimi. Toda socialisti so sklenili, da ne bodo sodelovali v nobeni vladi, v kateri bi bili zastopani tudi desničarji, popolari so zahtevali samo centristično vlado, brez nacionalistične desnice in socialistične levice. Bela delavska zveza se je izrekla zoper sodelovanje v vladi, v kateri bi bili zastopani desničarji ali agrarci, reformisti so se izrekli za levičarsko vlado. Tudi mittljonski demokrati so se izjavili zoper desničarsko vlado, dočim so socialistični demokrati kolebali v neodločnosti med socialisti in fašisti.

Orlando je prošil v nedeljo svečer na dvoru, naj se njegova avdiencia pri kralju odgodi do ponedeljka zjutraj. Medtem pa se je prepiral, da ne bo imel uspeha, ker je ves parlament zoper fašiste in je danes zjutraj javil kralju, da ne more sestaviti vlade. Kralj njegove odpovedi ni vzel na znanje, ampak mu je naročil, naj se še pogaja s strankami, pa naj mu po 24 urah javi svoje uspehe. Toda Orlando je še tekom dopoldneva zopet vrnil kralju poverjeni mu mandat in mu nasvetoval naj imenuje predsednika vlade, ki bi bil ali član ljudske ali pa reformistične stranke in naj ta poskusi sestaviti koncentrično vlado.

Kralj se je nato odločil za Bonomija, katerega je sprejel popoldne v daljši avdienci, ki ji je prisostvoval nekaj časa tudi predsednik senata Tittoni.

ga poguma, da rečejo ta ne, ker vedo, da je večina njihovih argumentov pliskava in jim sami ne verujejo, ter bi bili sicer silno radi upropasti železniški program s slovenskimi programi vred. na se teza-

svojim volilcem ne upajo priznati — zato in samo zato so se skrili, ko je bilo treba reči jasno besedo. Sami so se razkrinkali. To je se poseben uspeh narodniške debate.

Zakonske določbe o novih železnicah.

KATERE NOVE ZGRADBE PREDVIDEVA ZAKON O AMERIŠKEM POSOJILU.

Beograd, 24. julija. (Izv.) Zakonska določba o uporabi zunanjega posojila za železnice se glasi: Nominalnih 70 milijonov dolarjev se uporabi nastopno:

- 1.) Za zgradbo normalne železniške proge Beograd-Kotorski zaliv s pristaniščem v Kotoru.
- 2.) Za dovršitev železniških prog, ki so predvidene v zakonu o investicijskem posojilu 500 milijonov dinarjev. V kolikor bi ta vsota ne zadostovala, naj se krijejo stroški teh prog iz vsote nominalnih 80 milijonov dolarjev, ki je stavljena vladi na razpolago za obdobje potrebe.
- 3.) Za zgradbo normalnih železniških prog a) Beograd-Sarajevo, b) Beograd-Pančeva, c) Niš-Prokuplje, Priština s izhodom v kotorski zaliv, d) Skoplje-Tetovo, Gostivar-Kiševo, Brod-Prilep, Bitolj-Ohrid, Kočevje-Stari trg-Vrbosko, St. Janž-Sevnica.

4.) Za proge pod 8 b e je določeno is posojila šest milijonov dolarjev. V kolikor bi ta vsota ne zadostovala, se bo krila iz naslednjega posojila, ki se zaključuje samo v svrhu zgradb novih prog. Predlog glede datalnih pravic gradbe prog pod 1. in 3. predloži vlada skupščini v odobrenje najpozneje pet mesecev od dne, ko stopi zakon v veljavo.

5.) Vlada se nadalje pooblašča, da izdelati načrte za zgradbo nastopnih normalnih prog: a) Kragujevac-Kraljevo, Mitrovica, b) Sarajevo-Split, c) Požarevac-Prahovo, d) Varaždin-Koprivnica, e) Kovin-Smederevo, f) Novi Pazar-Uvac, g) Beograd-Tuzla-Banja Luka (Ozorkotina), h) Prilep-Kočana, i) Rogatec-Krapina-Golubovac, k) Franje-Giljane, l) Oroševac-Priaren in Vanjkovac-Beograd.

6.) Vlada se pooblašča, da podpiše posojilo in da predloži skupščini predlog v odobrenje zgradb gori omenjenih prog.

Uradniški zbor v Beogradu.

ZAHTEVA PO TAKOJŠNI REŠITVI SLUŽBENE PRAGMATIKE. — INTERVENCIJA PRI PREDSEDNIKU VLADE IN SKUPŠČINE.

Beograd, 24. julija. (Izv.) Včeraj dopoldne se je vršil v Braničevski ulici velik uradniški zbor, ki so ga sklicale osrednje organizacije vseh državnih nastavlencev in vpokojencev, med njimi Savez državnih službenika kraljevine SHS. Na dnevnem redu so bili sledeči predmeti: uradniška pragmatika, vprašanje draginskih doklad, stanovanjsko vprašanje, vojna odškodnina, ugodnosti na železnicah. Vsa poročila so bila sprejeta s velikim odobravanjem.

Sprejete resolucije zahtevajo predvsem takojšnjo izdatno svidenje draginskih doklad in opustitev omejitev ki so pogubne za prizadete kategorije drž. službencev, predvsem pa, da parlament še pred počitnicami, takoj po proračunu odobri novo službeno pragmatiko. Državni nastavljenci izjavljajo, da v obupnem materielnem stanju, v katerem se sedaj

nahajajo, ne bi mogli še nadalje vršiti svoje službe. Zato porivljejo parlament in vlado, da brez odloga rešita vprašanje, ki je v tako odlični meri državno vprašanje.

Sklenjeno je bilo nadalje, da se poseben deputacija pod vodstvom predsednikov posameznih Udruženj poda k ministru predsedniku in k predsedniku parlamenta. To se je zgodilo. Deputacija je izjavila, da bo v slučaju ako po sprejetem proračunu ne pride takoj na dnevni red skupščine uradniška pragmatika, sklican takoj kongres vsega uradništva, ki bo sklepal o nadaljnji taktiki. Predsednik dr. Ribar je izjavil deputaciji, da bo demokratski klub zastavljal svoje stile, da se ugodni upravitelji zahtevi uradniškega stanja. Demokratski klub vztraja na tem, da se mora uradniško vprašanje rešiti še pred počitnicami.

Iz ministrskega sveta.

Beograd, 24. julija. (Izv.) V včerajšnji seji ministrskega sveta se je razpravljalo o potrditvi konvencij s Italijo. Ako italijanska vlada predloži kralju razglasitve konvencij glede Dalmacije, Susake in glede drugih predmetov, obravnanih v Rimu in St. Margheriti, bo storila tudi naša vlada isto. Ob tej priliki se je vršila tudi debata o neprilikah, ki so nastale, ker so nekateri naši delegati se pač angažirali za gotove bančne interese, niso pa ničesar dosegli v korist našega v Julijki Benečiji.

Ministrski predsednik je dalje predložil radikalno listo za državni svet, ki vsebuje akoro same Srbijance.

Ministrski predsednik Pašić je odpotoval na Bled, da predloži kralju listo državnih avstnikov. Verjetno je, da si kralj pridrži kandidature večjega števila državnih svetnikov, da bi mogla lista se bolj ozirati na vse pokrajine.

Bolgari še nožejo mirovati.

Razočaranje radi londonske razsodbe.

Beograd, 24. julija. (Izv.) Resolucija Lige narodov o bolgarski četaški akciji je v vladnih krogih in v krogih macedonskega komiteta na Bolgarskem učinkovala zelo neugodno. Upali so, da bo stvar rešena v njihovo korist in da jim bo služila kot podlaga, da se zopet sproži macedonsko vprašanje in vprašanje ojačenja bolgarskega oboroževanja. Macedonski komite je na seji 21. t. m. sklenil, da kljub odločbi Lige narodov ojači četaško akcijo, ker še vedno upa, da bo izzval intervencijo Evrope in odpošiljatev ankete komisije v Macedonijo.

DVANAJSTINE TUDI ZA AVGUST

Beograd, 24. julija. (Izv.) Ministrski svet je na zahtevo finančnega ministra odobril, da sme predlagati narodni skupščini dvanaajstino za avgust, ker proračun najbrž ne bo pravočasno izglasovan.

BAVARSKA SPREJELA ZAKON ZA ZAŠČITO DRŽAVE.

Monakovo, 24. julija. (Izv.) Bavarska vlada je nocoj po dolgem burnem posvetovanju s večino glasov sklenila odobriti zakon za zaščito republike tudi za Bavarsko, a jurisdikcijo izročiti rednim sodiščem, ne pa izrednemu državnemu sodišču.

Borza

Zagreb, devize: Dunaj 0.225 — 0.23; Berlin 15 — 15.50, Budimpešta 4.70 — 5.25, Milan 363.50 — 375, London 335 — 365, Newyork 76 — 78, Pariz 650 — 675, Praga 172.50 — 180, Svica 1500 — 1600, Varšava 1.55 — 1.60, valute: dolar 75 — 77.50, avstr. krona 0.30, češke 175, napoleoni 225, marke 17 — 18. Trg. obrtna banka 62.

Brodsko banka 75 — 81. Hrvatska eskomptna banka 164 — 165. Jadranska banka 425 — 435. Jugoslovenska banka 104 — 105. Ljubljanske kreditna banka 200. Slavenska banka 112.

Prastrediona 1150 — 1160. Rečka pučka banka 117. Slavenska eskomptna banka 109. Srpska banka 152 — 153. Eksploatacija drva 120 — 130. Dubrovniška parob. družba 1350. Narodna šumska industrija 102 — 105. Našička industrija drva 125 — 130. Ljubljanske strojne tovarne 204. Trboveljska premog. družba 190 — 200.

Dunaj, devize: Zagreb 99.85 — 100.15. Beograd 399.40 — 400.60, Berlin 66.85 — 67.15, Budimpešta 22.76 — 22.84, London 1492.15 — 1494.00, Milan 1558.50 — 1561.50, Newyork 33.475 — 33.525, Pariz 2795 — 2803, Praga 724 — 726. Sofija 211 — 212.50, Varšava 644 — 650. Curth 6393 — 6417, valute: dolarji 33.250 — 33.350, levi 205 — 207, nemške marke 67 — 67.50, funti 1486.50 — 1489.50, fr. franki 2775 — 2785, Italija 1543 — 1547, dinarji 397 — 399, poljske marke 537 — 545, levi 205.50 — 206.50, švic. franki 6370 — 6390, češke krona 723.50 — 726.50, madžarske krona 22.95 — 23.06.

Praga, devize: Berlin 9.00 — 9.20, Curth 868 — 872, Milan 209 — 211, Pariz 375.50 — 382.50, London 201.50 — 203.50, Newyork 4487.50 — 4547.50, Beograd 55.12 — 56.12, Sofija 29.60 — 30.40, Dunaj 0.1275 — 0.1675, Varšava 0.74 — 0.84, Budimpešta 2.90 — 3.00.

Curth, devize: Berlin 1.00, Newyork 523.75, London 23.32, Pariz 43.75, Milan 24.25, Praga 11.25, Budimpešta 0.92, Zagreb 1.525, Sofija 3.30, Varšava 0.08, Dunaj 0.0175, avstr. žig. krona 0.02.

Berlin, devize: Italija 2337.05 — 2342.95, London 2237.20 — 2242.80, Newyork 502.36 — 503.63, Pariz 4224.70 — 4235.30, Svica 9488.10 — 9495.90, Dunaj 1.63 — 1.67, Praga 1086.60 — 1089.40, Budimpešta 31.96 — 32.04, Sofija 326.55 — 327.45.

Sokolski pozdravi.

ČESKOSLOVAŠKA SOKOLSKA
MLADINA JUGOSLOVANSKIM BROTOM IN SESTRAM

Ob priliki poklonitve novega prapora.
Jugoslovanskemu sokolskemu
naraščajcu

Prvič nas je Češkoslovaška Sokolska Obeca poslala k Tebi, ponosni naraščaj jugoslovanski, da Ti sporočimo iskrene pozdrave čeških gor in dolin, moravskih mest in sel, krajev Bezruč in osvobodene Slovaške.

Smo pripristi sinovi in hčere svoje ga naroda, katerim sokolska misel nalaga dolžnost, da se ljubimo medseboj, da se dobro pripravimo za življenje v obrti, trgovini, industriji in pri poljskem delu, da s pridnimi študijami dosežemo izobrazbo in da zrastemo v naših telovadiščih ne le v krepke moške in dobre žene, temveč tudi v dobre Sokole in državljane.

Mi ljubimo svojo domovino, v kateri smo se narodili in za katero bomo storili vse, da bi mogli svojo osvobodeno očetnino, kadar jo prevzamemo iz rok svojih dedov in očetov, v bodoče ohraniti neokrnjeno in ojačeno.

Prinašamo Vam samo svojo ljubezen in ne znamo dati izrazu vsem občutkom, ki jih poznata le naša duša in naše srce, katero zvesto bje za Vas, ki ste naša jugoslovanska Sokolstva.

V dokaz iskrene ljubezni in v potrdilo obljub, ki so jih za nas tolmčili naši bratje voditelji, prejmite iz naših rok zastavo, ki jo je izdelala češka roka in jo darovala naša Češkoslovaška Obeca Sokolska.

Vzemite jo čisto in neomadeževano iz naših rok, nosite jo moško in junaki k cilju in imejte pri tem v mislih svoje kosovske bore in nesmrtno čino svojih junakov v boju za osvobodeno

Stojte zvesto ob boku drug svojemu drugu, družica svoji družici in zaobljubite si: Ne zapustimo tovariša svojega in vztrajamo do poslednjega diha pri praporu sokolskem za prostost in svobodo ujedinjene Jugoslavije!

Na zdari!
23. julija 1922.
Naraščaj Češkoslovaške Obce
Sokolske.

KABINETNI PISARNI
Bled.

NJ. VEL. KRALJU ALEKSANDRU.

V vernem pobratimstvu združeni češkoslovaški in jugoslovanski naraščaji pošilja na današnji prvi dan jugoslovanskega vsesokolskega zleta Tebi, naš kraljevi Sokol ter NJ. Vel. kraljici svoje adane sokolske pozdrave.

Dr. Vladimir Ravnihar, starosta
Jugoslov. Sokolskega Saveza. — Vincenc
Stepanek, mistostarosta Češkoslovaške Sokolske Obce.

Iz kabinetne pisarne je došel naslednji odgovor: Bled, 23. julija ob 12.55. NJ. Vel. se pristočno zahvaljuje za pozdrave, poslano z zlota sokolskega naraščaja. — Janković M. P.

T. G. MASARYK.

prezident Češkoslovaške republike,
Praga.

Na prvem jugoslovanskem vsesokolskem zletu v Ljubljani zbrani češkoslovaški in jugoslovanski naraščaji, sklenivši nerazrušljivo pobratimstvo, pošilja Tebi, prezident in brat Sokol, svoje vdane sokolske pozdrave.

Dr. Vladimir Ravnihar, starosta
Jugoslov. Sokolskega Saveza. — Vincenc
Stepanek, mistostarosta Češkoslovaške Sokolske Obce.

Nujna odpomoč je potrebna.

Surovo postopanje pogranične straže napram turistom.

Znanec, o katerega verodostojnosti ne dvomimo, nam javlja incident, ki je spodaj popisan. Dogodek govori za sebe dovolj. Vsa javnost sme zahtevati, da se tu brezobzirno napravi red. O Vranglovih in pograničnih četah sploh nam dosepejajo od vseh strani neprestane pritožbe. Parlament je že sklenil, da se čete, katerih obnašanje je državi v smatoto zamenjajo s ljudmi, ki bi se zavedali svojih dolžnosti. Na mejah bočemo imeti red, strogo kontrolo, dobro organizirano čuženost; ravno tako potrebna pa je dostojnost in spoštovanje napram državljanom Jugoslavije. Vojaški, ki so zakrivil nedeljski incident, bi morali biti takoj aretirani in izročeni sodišču. Naše poslanke pozivamo, da posvetijo čim dalje bolj neznosnim razmeram na mejah posebno pažnjo.

O incidentu nam poroča naš informator: V nedeljo nas je večja družba napravila izlet na Košutnikov stolp v Karavankah. Družba je imela vse predpisane izkaznice in potrdila za posejanje naših obmejnih planin. Ko smo bili blizu vrha, padli so na nas trije strelci. Dva strela sta šla tik poleg nas v zemljo, tretji strel je žvižgal mimo naših glav in le slučajno se je zahvaliti, da ni nihče obledel. Strele sta oddala dva vojaka od obmejne čete, ki sta bila v grmovju pod nami kakih 1400 korakov oddaljena. Streljalo sta brez predhodnega opozorila. Takoj smo se obrnili in ko smo prispeli do vojakov, smo jima rekli, da smo turisti in da imamo izkaznice v rodu. Eden izmed obeh vojakov nam je še prejšnji večer potrdil, da smemo na vrh Navzile temu sta nas nadržila in nam zapretila, da nas z damami vred postrelita, če še kaj zinemo. Eden od družbe je pri tem dobil udarec s puškinim kopitom, drugi bi pa kmalu brez pouda zadobil sunek v bodelem, da ni pravočasno odskočil. Med surovim preklinjanjem in zmerjanjem

sta nas vojaka z nasajenimi bodali gnala k poveljniku straže, kjer smo najostreje protestirali. Pri tem je eden vojakov, ki se je vedel napram nam že po potu uprav banditsko izjavil, da mu je žal, da ni dva ali tri od nas na mestu pobili! Končno nas je komandir z vojakoma poslal v Trbič na poveljstvo obmejnih čet, češ da naj se tam pritožimo. Med potjo smo se doznali, da so mnogi vojaški te čete pogosto pijani in da se jih obmejni kmet je zaradi tega silno boje, ker jih vojaški v pisanosti celo pretepajo. Občinstvo, ki je bilo zbrano pred planinsko kočjo na Kovcah, je bilo silno razburjeno in le našim pomirjevalnim besedam se je zahvaliti, da ni pripetila kaka nesreča. Poveljnika v Trbiču nismo dobili, ker ga ni bilo doma.

To gorastano postopanje spravljamo v javnost, ker je skrajni čas, da se taka pogranična četa takoj odstrani in na njih mesto postavijo ljudje, ki so že vršili to službo vestno in brez aličnih incidentov z jugoslovanskimi državljani.

Poziv je nujen in kričeč ter ga polagamo na srce vsem narodnim voditeljem, kojim je še kaj na tem, da se končno omeji upravičeno nezadovoljstvo in zabavljanje tudi med onimi, ki so še do danes verovali v zboljšanje žalostnih obmejnih razmer.

J. T.

Politične beležke

+ Predmet začudenih diskusij v vseh narodnih krogih je bilo v minulih praznikih naše sokolske mladine dejstvo, da so poleg klerikalnih hiš tudi uradna poslopja z edino častno izjemo višjega sodišča manifestirala svojo popolno neinteresanost na trumfaldnem slavlju jugoslovanske narodne in državne misli in na velepomembnem dogodku pobratimstva jugoslovanske in češkoslovaške mlade generacije. Z brklo ironijo so mnogi obžalovali, da se ni te dni slučajno izvršil kak srečen dogodek v Vatikanu, ker bi potem morda pokrajinska uprava le dala okinčati državne zgradbe in bi

Sokolstvo vsaj po zaslugi papeža prišlo do službenega pozdrava. Zelo obžalovati je tudi, da je ostalo Najvišje mesto neinformirano, da je zbrano v Ljubljani na tisoče in tisoče jugoslovanske dece, ki je kopnela, da pozdravi svojega ljubljenskega kralja. Nerazumljivo je vsakomur, da je vlada prezrla prihod češke mladine in se ni potrudila k pozdravu. Pokrajinski namestnik se je v nedeljo, ko se je vršila povorka sokolske mladine in velika telovadba, odpeljal v Cerklje. Vojaštvo je sokolskemu dnevno peševalo vso pozornost. Kje je iskati vzroka, da je bila civilna uprava tako rezervirana.

+ Zopetne vesti o krizi. Nekateri beograjski žurnalisti so te dni zopet začeli raznašati vesti o krizi, češ, da se radikali pripravljajo razdreti sedanjo koalicio, in sicer na ta način, da bodo zahtevali revizijo sporazuma z demokratami. Z revizijo sporazuma je očitno mišljeno to, da bi radikali zahtevali za sebe notranji resort. Seveda bi taka «revizija» pomenila razpad koalicije in ker druge večinske kombinacije ni — razpust parlamenta in nove volitve. Niti klerikalci, ki so nekaj časa pisali tako, kakor da bi gospod Protić že imel designacijo za predsednika volilne vlade v Lepu, ki so se zibali v prijetnih sanjah, da bo potem tudi za njih lepo mesto pri jastih, si ne upajo nadaljevati te samoprevare, ki je v politiki tako opasna. Tudi oni vedo, da so se upi na partijsko vodstvo volilne borbe pod kakim radikalskim ministrskim predsednikom, že zdavnaj pokvarili. Zato je dr. Korošec brez skrbi lahko odšel na Nemško. In zato tudi radikali ne bodo prenašli z «revizijo sporazuma».

+ Povratek gospoda Balugdića. Bivši minister dvora Živ. Balugdić, sedaj poslanik v Atenah, je bil, kakor poročajo iz Beograda, poklican od kralja na Bled ter se nahaja že v Beogradu. Raznaša se govorica, da bo gosp. Balugdić zopet imenovan za šefa kraljevega kabineta, ki se pri nas imenuje «minister dvora», akoravno seveda ne eksistira v naši državi nobeno tako ministertvo. Minister dvora je kot vrhovni šef kraljeve osebne službe seveda tudi s političnega vidika v mnogem oziru silno važna oseba. Kakor znano, je gosp. Balugdić zapustil svoje mesto kot minister dvora po demisijski demokratske vlade spomlad 1920 na zahtevo radikalev, ki so mu očitali, da preveč simpatizira z demokratami. Res je le, da je gosp. Balugdić, ki je moč visoke izobrazbe in bogatih izkušenj, skozinkoz iskren Jugoslov in demokratičen človek. Njegov povratek za ministra dvora bi bil vsakomur značilen za presojo političnega položaja. Pri pomniti je treba, da je gosp. Balugdić eden izmed tistih, ki jim kralj poklanja nepokoleljivo zaupanje.

+ Pozdrav Nikoli Pašiću. Nedeljska «Jugoslavija» objavlja obširen članek, katerega avtor se zavzema za ta nekajen sporazum z Italijo, češ, da je celo odpor ministra Pribevičeva proti nezastisljani «bolski konvenciji» le intriga za zavlačevanje. Mimogrede «Jugoslavija» tudi dokazuje, da «Beograjski» t. j. Srbi delajo sistematično na to, da Slovence in Hrvate od morja izključijo. Člankarju se zdi, da bo vsled zveze Beograd - morje «bodoči promet hoteli Slovence in Hrvate» in da bo mimo Slovence in Hrvate «nebrskih» gospodarska amputacija, če se zgradi krajev s tem končno izvedena. Gorastnost teh izjavanj govori za sebe. Pisec članka meni, da bo moral ves zapadni del države v bodoče izvažati in uvažati preko Beograda, Torej eksport iz Ljubljane preko Zagreba, Broda, Beograda, Višegrada, Črne gore na Kotor. Na drugi strani se mu zdi gospodarska amputacija, če se zgradi železnica z morjem, stoji torej na stavu vezala z morjem, stoji torej na stavu, da mora Valjevo, Novi Sad, Beograd, sploh cela Srbija in velik del obdonavskih krajev eksportirati in importirati čez Zagreb. Eno tako britko kakor drugo. Pikanterija članka pa

leži v tem, da silno ostro napada gosposda Pašića. Avtor članka je namreč dosedaj na način, ki je opetovano vzbujal tilbo veslost v informiranih političnih krogih, bil točno na strani g. Pašića in se je zlasti trudil pokazati, koliko višje ceni nazore Pašićeve nego n. pr. Trumbićeve. Podrobnosti o tem bi morda vedeli povedati pri posestrimi «Jugoslavije» zagrebški «Slobodni Tribuni». Bogve, kaj se je zgodilo, da je sedaj napisal gosposdu Pašiću ob njegovem prihodu na Bled tako «topel» pozdrav. Morda podamo o priliki tudi mi skromen prispevek k razjasnitvi te zagonetke.

+ Nov narodni poslanec. Verifičacijski odbor narodne skupščine je na svoji zadnji seji sklenil, da se namesto dr. Spalajkovića, sedaj našega poslanika v Parizu, vpokliče kot namestnik v narodno skupščino Ostoje Rokvić iz Bosne.

Po svetu

— Akcija ruskih beguncev za obsojene svečenike. Razno časopisje poroča, da so zastopniki vseh ruskih neboljševskih skupin v Ameriki in zapadnoevropskih državah izdali proglas na narode in njihove vlade, na krščanske cerkve in vse verske skupnosti v prid članom ruskega klera, ki so bili nedavno v Moskvi obsojeni na smrt. Zastopniki ruskih organizacij so poslali tudi Lloyd Georgeju pismo, v katerem ga rotiljo, naj posreduje v prid obsojencem.

— Rusko-avstrijska trgovinska pogodba. Diplomatični zastopnik sovjetske Rusije v Avstriji Swiller je prispel iz Moskve, kamor je bil odpotoval, da poroča sovjeto o položaju v Avstriji. Pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe se bodo med obema državama v kratkem pričela.

— Polizkusni moratorij za Nemčijo? «Chicago Tribune» trdi, da je repariacijska komisija sporazumno s Francosko sklenila dovoliti Nemčiji polizkusni moratorij za dobo treh do štirih mesecev. Angleška je predlagala daljši termin. Francoska zahteva za primer moratorija kontrolo v vseh važnejših finančnih podjetjih.

— Kdo je kriv padanja marke? Svetovno časopisje poroča, da izdeluje francoska vlada memorandum, s katerim želi dokazati, da je Nemčija namenoma povzročila padanje svoje marke. Ta memorandum bo predložen repariacijski komisiji kot dokument proti odbritvi moratorija. Ta dokument sestavljata Poincaré in finančni minister De Lasteyrie.

— Nesreča rumunskega ministrskega predsednika. Iz Bukarešte poročajo, da se je te dni ministrski predsednik Bratianu pri izletu v dolino Arges lahko ponesrečil. Kočija, v kateri se je vozil, je zadel ob neko skalo, predsednik je dobil lahke poškodbe na kolenu. Zdravniki so mu odredili večdnevni počitek v postelji.

— Deficit v proračunu Vatikana znaša za tekoče proračunsko leto 750 tisoč lir, v našem okrog 14 milijonov kron.

— Rešeni milijoni. «Times» poroča, da se je posrečilo dvigniti iz parnika «Laurentica», ki se je leta 1917 potopil vsled pomorske mine, zlato, ki ga je imel ta parnik prevesti v Ameriko v vrednosti 35 milijonov šterlingov.

Prosveta

Umetniško razstavo v Beogradu je posetilo vsega skupaj 4320 oseb s plačano vstopnico, okrog sto oseb pa brezplačno. Prodalo se je komaj 50 slik in plastičnih del. Beograjska občina do danes še ni ničesar kupila, čeprav je obljubila nakupiti za 100.000 Din del. Tudi parlamentarna komisija, ki si je ogledovala razstavljene umetnine v svrhu nakupa, ni kupila še ničesar. Umetnost pri nas torej niti še luksusa ni. Žalost in sramota, bi rekli rajni Cankar.

Mednarodni kongres stenografov se bo vršil od 7. do 10. avgusta v Draždenu. Prijavljenih je že sedaj 124 zastop-

nikov stenografskih združenj raznih držav. Tudi naši stenografski krogi odpotujejo na kongres svoje zastopništvo.

Sport

CELOVČANI V MARIBORU.
SSK. Maribor: Klagenfurter Amateurstorikklub 4 : 2 (3 : 1)

SV. Rapid: Klagenfurter Amateurstorikklub 2 : 2.

V soboto, 22. t. m. je gostoval v Mariboru prvak Koroške Klagenfurter Amateurstorikklub, ki je bil od «Maribora» nepričakovano, vendar pa zaslužno poražen. Moštvo goji še povsem stari način visoke igre. V splošnem napravljamo moštvo dober utis in je skrajno disciplinirano in požrtvovalno. Najslabša igralca sta vratar in leva zveza, najboljša morda za celo klaso boljša od drugih srednji napadalec in srednji krilec.

Moštvo «Maribora» je nudilo dokaj enotno sliko. Igralci so povprečno na isti višini, le Lenassi je bil to pot izvanredno slab. Izgleda, da se Maribor v formi stabilizira.

Tekma ni nudila posebnega sportnega užitka; zbijalo se je preveč brezmišelnostem in tja, vendar pa je hvalvredno omeniti disciplinirano in fair obnašanje moštev.

Maribor prevzame kmalu žogo in ostro napada. Po majhni premoči doseže že v 8. minuti vodstvo. V vrstošč se napadih napravi Maribor vsled nespozumljenja obrambe v dvanajsti minuti lasten gol. V 17. minuti doseže Maribor po Vogrinu zopet vodstvo. Gostje izvedejo več posameznih napadov, brez uspeha. Iz boja v neposredni bližini pošlje Vogrinec v 24. minuti žogo tretjič v mrežo. Gostje se polagoma vigrajo, postanejo Mariboru povsem enakovredni tekme, napadajo v hitrem tempu, toda rezultat pa ostane neizpremenjen.

V drugi polovici začne zopet Maribor z napadi ter doseže po indirektnem prostem strelu iz neposredne bližine že v 2. minuti svoj četrti gol. Gostje se kmalu opomorejo in vzamejo igro malo v svoje roke. Streljajo lepo in ostro iz daljave, Glaser ima dovolj dela, ne obdrži vedno žoge; sreča, da gostje tega ne morejo vedno izrabiti. V 21. minuti pošlje desna zveza gostov po Glasieru izpuščeno žogo neubranljivo v gol. Maribor popušča, dočim se gostje vedno bolj razvijajo ter so že v absolutni premoči. Sodnik izključi radi neprimerne opazke enega gostov, kar pa na igro nima nobenega vpliva.

Sodil je zelo objektivno g. Valček, iz of sile je njegova slaba stran.

V nedeljo so bili Celovčani slabši; pustili so tako očitno, da je bil «Rapid» večkrat v premoči. Tekmo, ki je končala neodločno 2 : 2, je prav dobro sodil g. Radovan Sepec. Obisk publike, zlasti seveda nemške, je bil za Maribor zelo poljolen.

Dunajska «Hertha» v Zagrebu je igrala v soboto in nedeljo dve tekmi proti Gradjanskemu. Prvi dan je tekma ostala neodločna 3 : 3 (2 : 2), dočim je drugi dan Gradjanski dosegel lep uspeh 3 : 1 (0 : 1).

Graška nogometne tekme. Graški Amateurstorikklub: AAC 3 : 3 (2 : 2), GAP: Hakoah 5 : 2 (0 : 0).

Lep uspeh naših kolesarjev. Kolesarska dirka na progi Dunaj - Linz - Dunaj (330 km), ki se je letos vozila namesto vsakoletne dirke Dunaj - Gradec - Dunaj, se je vozila v nedeljo. Startalo je 37 dirkačev. Prvi je dosegel na cilj Pavel Kötti (Landstrasse 1894) v 14:22:42, drugi Mimra (Erzberger Turnfahrrer) 14:22:42,5, tretji Neuhold (Sturmvoegel) 14:22:42,6, četrti Kosmatin (kol. Ilirja) 14:29:05, peti Solar (kol. Ilirja) 14:29:05,2. Uspeh naših dveh dirkačev se mora smatrati za zelo častno, ako se pomisli, da se je zbralo na startu tako veliko število najbolj znanih dirkačev Avstrije. Kosmatin in Solar sta do 25 km pred ciljem vedno vozila v prvi skupini. Sele 25 km pred ciljem so Dunajčani pričeli z ostrim spurtom ter prehiteli naša dirkača. Kljub temu sta lahko zadovoljna s svojim uspehom.

Vprašanje mednarodnega jezika

Človek navadno sovraži najbolj to, česar ne razume. Zato pravi francoski pregovor: «Tout comprendre c'est tout pardonner» (vse razumeti se pravi vse odpustiti). Tudi tuj jezik sovražimo zato, ker ga ne razumemo, in dasi narodnost ne obstoji samo v jeziku, je vendar le jezik njen zunanji bistven znak in borba med narodi je bila borba — vsaj na videz — za narodni jezik, oz. borba proti tujemu jeziku. Pačisti so torej mnenja, da bi bilo treba narodne spore omiliti s tem, da bi se ljudje med seboj razumeli potom skupnega narejenega ali pa enega glavnih svetovnih jezikov. Tak skupen svetovni jezik je tudi velikega praktičnega pomena n. pr. v svetovni trgovini. Pa tudi na raznih kongresih vidimo, da je vprašanje mednarodnega jezika zelo važno.

Severna mirovna družba (The Northern Place Union) je v tem vprašanju izvršila anketo, katere uspeh je izdal v posebnih knjižici «Svetovni jezik» (The World Language).

Splošno se je preje mislilo, da bi naj bila francoščina diplomatski jezik, angleščina pa trgovski. Oba so hoteli drugi nadomestiti z esperantom. V anketi je dobila ta mirovna družba okoli 30 odgovorov s celoga sveta — izmed

teh jih je 29 za to, da naj bo angleščina mednarodni jezik. To bi se doseglo na ta način, da bi se po vseh državah učila angleščina kot glavni tuj jezik. Švedski anglist Zachrisson je utemeljil svoj odgovor s tem, da govori angleško 200 milijonov ljudi v vseh petih delih sveta, poleg tega pa rabi angleščino v svetovnem prometu 500 do 550 milijonov ljudi — torej tretjina vsega zemeljskega prebivalstva.

Potreba skupnega svetovnega jezika se čuti posebno v znanstvenem svetu, kjer bi se pospeševal na ta način napredek in bi se prihranilo mnogo časa in denarja.

Po svetovni vojni se zanimajo za to vprašanje tudi vlade in svetovne mednarodne družbe. Posebni odbori skušajo na podlagi skušenj sestaviti praktične načrte, ki bi vedli do uspehov. Že lansko leto so zastopniki 12 držav predložili Zvezi narodov predlog, naj bi se povsod učili esperanto. V nekaterih državah (n. pr. tudi v češkoslov. republiki) so uvedli esperanto tudi v šole.

Vprašanje je torej, kateri jezik bi bil za mednarodni jezik najprimernejši. Imenujejo se štirje: latščina, angleščina, esperanto in ido, torej en mrtev jezik, en živ jezik, in dva narejena jezika.

Latščina je bila dolga stoletja občevelni jezik Evrope, ohranila se je v

cerkvi in tvori podlago romanskim jezikom (francoščina, španščina, laščina, rumunščina). Torej nad 100 milijonov ljudi. Kot mrtev jezik se več ne spreminja in ima mnogo izrazov, ki jih rabimo tudi v modernih jezikih. Toda latinska slovnica bi delala preveč dela, zato bi najbrže ne pridobila celoga sveta zase.

Angleščina se hitro širi, njena slovnica je lahka in je bogata na izrazih. Toda morebiti bi bili drugi živ jeziki ljubosumni nanjo. Pravopis je težek, izgovarjava neenaka, živ jezik se po svetu spreminja — torej tudi angleščina nima nade, da bi jo vsi sprejeli.

Esperanto je v zadnjih letih zelo napredoval. Ima že svoje svetovne liste in je razširjen po vsem svetu. Bilo je že 12 svetovnih kongresov esperantistov. Njegova slovnica je enostavna, besede lahke in se ga vsak hitro nauči. Esperanto ima mnogo nad na zmago. Ido je spopolnjen esperanto in ima tudi svoje pristaše.

Ako se bo ta želja kdaj uresničila je pač vprašanje. Kot pomožni svetovni jezik bi bil esperanto na mestu. Vendar ni verjetno, da bi kdaj popolnoma zmagal. Svetovna kultura raste in se čim dalje bolj združuje. Kakor moderna tehnika zbližuje svetovne in dežele in se bližamo z brzimi koraki že značnemu prometu, tako se narodi v kulturnem svetu bolj in bolj spora-

zumevajo. Sredstva so različna (prevodi, kina, ilustracije itd.) Skupni svetovni jezik bi to spoznavanje pospešil. Zato so te akcije važne za vse, dasi se zde utopiščne, a utopije — pravi Cankar — imajo to čudno lastnost, da se navadno uresničujejo.

Ruska narodna:

Cigan in kmet.

Cigan je razpel šator kraj jezera, cele tri dni leži na bregu in samo v vodo gleda, kako se ribe izprehajajo po jezeru. Izprehajajo se, a ciganu v usta ne prihajajo! — Glej, pride kmet in začne kuhati kašo.

Glej cigana, ki se je zamislil v misli, kako bi jo izvil, da se najže iz kmetovega kotla. Pride k njemu:

«Zdravo, boter!»

«Pozdravljen, cigan!»

«A, dragi moj, preobedel sem se že samih postuhih jedil.»

«Kako to?»

«Zmeraj mi je riba pred očmi; jej — ne morem! Pristudila se mi je. A ti, boter, kaj je?»

«Slanina.»

«Daj, da si jo bratski razdeliva! Daj ti meni — če tudi košček slaninice, pa bom jaz tebi ponudil ribico.»

Kmet mu odreže košček slanine.

«Hvala ti, boter! Ali k slanini se hoče tudi kruha.»

Kmet mu da kruha.

«Daj še post pšenai!»

Kmet mu vsuje tudi pšena.

«Hvala ti, prijatelj! Pridi k meni poribo! Ti si dal meni, a jaz te popeljem na svoje posestvo, pa vzemi rib, ko likor ti dragol!»

Pride cigan v svoj šator, skuha kašo in pojé s slastjo. Potem leže k jezeru in gleda ribe. Kmet pošlje svojega otroka k ciganu po ribe.

«Zdrav bodi, cigan! Očka me je poslal po ribe.»

«Pa zakaj ni, moj ljubček, tvoj oče sam prišel? Na, glej, zdaj ne vem, kaj naj storim! Ako ti dam mnogo, ne bo mogel nesti, ako pa dam malo, ne bo očka razžaljen. Najbolje bo, da prid sam.»

«Deček pohiti k očetu in mu vse pove. Kmet vpreže konja in se odpelje k ciganu.»

«Zdravo, boter, zdravo! Po kaj si prišel?»

«Po ribe sem prišel.»

«Na, vzemi žlico, pojdiva! Najprej morava poskrati ribjo juho!»

Pripelje ga k jezeru in reče:

«Sedi, boter! K jezeru si to dober, odnesi takoj, ako te je volja, vse ribe!»

Kmet ošteje cigana in se vrne domov praznih rok.

Veličastno slavlje sokolske mladine.

Krasna otvoritev vsesokolskega zleta.

Drugi zletni dan je imela Ljubljana še slavnostne lice. Zastave so se pomnožile in tudi okna so bila večinoma okrašena z narodnimi zastavami. Sokolska mladina je že na vse zgodaj zjutraj prebudila prebivalstvo iz spanja. Z vseh strani mesta je hitela s svojimi vaditelji in vadiateljicami na veliko in moderno zletno telovadišče na ljubljanskem polju. Nebo je bilo jasno, brez vsakega oblaka; vedra, sveža in vesela so bila tudi lica naše sokolske mladine, ki je pevajoč narodne pesmi korakala na telovadišče.

Veseli je navdajalo vsakogar, ki je videl krepki in brhki naraščaj iz vseh krajev naše prostrane domovine. Vsi so se zavedali, da je osamljen dan, ko bodo v Ljubljani skupno s češkoslovinskimi brati manifestirali za češkoslovansko idejo in pokazali nepremagljivo silo sokolske telesne, pravne in duševne vzgoje. Povsod sta vladala vzorna disciplina in svečano razpoloženje. Mladina je čutila, da je danes dan slavlja, ki bo venčal njeno dolgoletno in neumorno delo v telovadnicah.

Ros s pravim sokolskim duhom prepojena je prihajala naša mladina na zletno telovadišče, ki je bilo podobno mravljišču in kjer je bil vsakdo neustrašeno na delu. Kljub rani jutranji uri se je nabralo mnogo občinstva, ki je živo pozdravljalo najmlajše borce za zmago sokolske ideje. Naravnost gniljivo je bilo videti naše malčke, kako so se žarčili in kretali okrog svojih vadiateljev in vadiateljic in kako nestrpno so čakali, da pokažejo, da jih stariši niso zastojali pošiljali k Sokolu.

Tekme naraščaja JSS.

Točno, ob 6. uri zjutraj, je pričela tekma jugoslovanskega sokolskega naraščaja, ki je vodil z veliko spretnostjo član Saveznega Tehniškega Odbora, br. Mirko Ambrožič. Tekma ženskega naraščaja je trajala poldrugo uro, tekma moškega naraščaja pa se je radi nepričakovano velike udeležbe podaljšala do 11. ure.

Med tekmo so se vršile izkušnje moške in ženske dece in moškega in ženskega naraščaja. Izkušnje so izpadle gladke. Vadiitelji in vadiateljice so pokazali, da so izborni izvedbali svoje čete. Samo eno društvo moškega naraščaja je bilo napačno naneženo in se je moralo radi tega izločiti iz popoldanskega nastopa. Naravnost divjen je bil pogled na krasno in pravilno razvite dečke v nasprotju s tistimi naraščajem, ki je preveč enostransko telovadil samo na orodju. Tekma sama je bila izbrana izredno srečno, ker ni imela nobene orodne vaje razven skoka čez kozo. Dečki in deklice so nastopili zelo disciplinirano. Vodstvo posameznih vrst dečkov in deklic so imeli po večini naraščajniki sami, le tuintam so poveljevali člani in članice. Naraščajniki so nastopili k izkušnjam točno in disciplinirano. Žalibog pa je bilo delo jako oteženo, ker zletno telovadišče še ni popolnoma dogotovljeno in je zlasti občutno pomanjkanje komunikacijskih (telefon-skih) zvez, kar pa bo do glavnega zleta vse urejeno, delalo precejšnje neprilike.

Jutranji nastop naše dece in naraščaja je pokazal, da preveč naše sokolske armade nov duh, ki hiti z neodoljivo silo zmagi nasproti. Deca je bila naravnost očarana, ko je videla stotine in stotine tovarišev in tovarišic, prožitelj z isto mislijo. Vsi so videli, da niso osamljeni, temveč da je njihova truma neštevilna in da polaga v veliki svetovni vojni vsled neskončnega trpljenja izmučeni narod v to

mladino vse svoje upe in vse svoje nade. In stariši! Zelo mnogo jih je prisostvovalo teknam. Kako jim je hitelo srce, ko so videli svoje malčke, polne ognja navdušenja, polne življenja. Marsikateri materi je porosilo oko ponosa in navdušenja, da imajo svoje hčerke in sinove v junaških sokolskih vrstah, objemajočih ves slovanski svet.

Tekmovala je: Moški naraščaj, višji oddelki, 12 vrst in 15 posameznikov, v nižjem oddelku pa 35 vrst in 38 posameznikov. V ženskem naraščaju, 32 vrst in 34 posameznice. Sodnikov je bilo 66 moških in 51 ženskih. Rezultati tekme so bili sledeči:

Moški naraščaj višji oddelki (dosežnih 320 točk): I. vrsta Ljubljana 310,8 točk ali 97,15 odst., II. vrsta Split 305 točk ali 95,30 odst., III. vrsta Ljubljana I. 284 točk ali 88,75 odst.

Višji oddelki (dosežnih 320 točk): I. vrsta Ljubljana 291 točk ali 90,93 odst., II. vrsta Ljubljana I. 290 točk ali 90,62 odst., III. vrsta Maribor 287 točk ali 89,68 odst.

Ženski naraščaj (dosežnih 260 točk): I. vrsta, Ljubljana, vrsta A, 244 točk ali 93,84 odst., druga vrsta, Ljubljana, vrsta B, 242 točk ali 93,07 odst., III. vrsta Ljubljana I. 239 točk ali 91,92 odst.

Zmagovalci posamezniki: Moški višji oddelki: I. Srežen Srečko, Zagorje, 100 odst.; II. Sajovic Oton, Ljubljana, 100 odst.; III. Lindtner Viktor, Ljubljana, 100 odst.

Moški nižji oddelki: I. Matej Anton, Ljubljana in Visintin Rudolf, Maribor, oba po 98 odst.; II. Hoge Vilko, Ljubljana I. in Mladic Franc, Ljubljana I., vsak po 96 odst.; III. Grčić Bojan, Maribor, 94 odst.

Ženski oddelki: I. Erbežnik Erna, Ljubljana II. 100 odst.; II. Prevec Silvica, Ljubljana 100 odst.; III. Čubelj Lidija, Ljubljana II. in Sirca Mira, Ljubljana, 100 odst.

Nastop k povorki.

Solnce je vroče pripekalo vse dopolne. Naša sokolska deca je bila od vročine in nastopov že silno izmučena, vendar pa se je, živahno pozdravljena od občinstva, vedrih lic vračala s telovadišča v mesto in se postavljala po raznih ulicah v špalir. Posamezne čete so prihajale veselo prepevaje po Dunajski cesti. Iz močne čete dece šumadijske župe iz Srbije (Kragujevac in Kruševac), so ravno v bližini pošte zadoneli junaški zvoki naše narodne himne «Naprej». Kar se izvije iz prs mladega šumadince krepki vzklík: «Živelo Primorje. Živeli bračo Primorci!» Iz vrst občinstva pa se je zaslislal glas: «Živela junaška šumadija!» Vsa deca se je, akoprav precej izmučena, lačna in žejna, vračala strogo disciplinirana v mesto, verno sledeč svojim vadiateljem in vadiateljicam, katerih nežno in skrbno brigo za mladino je občinstvo z velikim zadovoljstvom povsodi opazalo.

Po mestu je zavladalo med tem nenavadno živahno vrvenje. Ulice so se napolnile občinstva, mnogi tisoči tudi iz bližnje in daljne okolice, in vse je pričelo vrveti na ceste, določene za spreved. Da pozdravi mladi sokolski naraščaj, naš up in našo nado za bodočnost.

Manifestacija po mestu.

Nastop naraščaja k povorki je bil odločen za 11. uro. Okoli 10. ure so prispeli češkoslovanski sokolski mladeniči in mladenke z vsemi prapori pred Prešernov spomenik, kjer so ob vznosu velikega prijatelja češkega učenjaka Čelakovskega položili venec s če-

škimi travki, nakar so med viharjimi ovacijami občinstva odšli na križišče Dunajske in Bleiweisove ceste. Točno ob pol 11. uri so bili že pripravljeni na spreved, ki pa se je radi že poprej omenjenih vzrokov zakasnil ravno za eno uro. Krasen je bil pogled na elito češkega naraščaja. Sama zdrava in krepka mladina, ki se je zavedala, kako mora reprezentirati mlado in žilavo češkoslovansko republiko, državo dela in reda. Priznati moramo, da je nastop Čehoslovakov ostavil med nami neizbrisne spomine, našo jugoslovansko sokolsko mladino pa navdal z novim ognjem in pogumom. Naraščaj je imel belilo srace in bele dokolenice, prepasane s temnorjavim širokim pasom in ozko naramnico preko desne rame in črne čepice, naraščajnice ljubko modro telovadno obleko in preko nje okusno krilo in jopič v sokolski barvi.

Po končanih izkušnjah na zletnem telovadišču so prikoralake na zbirališče tudi čete jugoslovanskega naraščaja. Deca radi prevelikih naporov ni bila pripuščena k sprevedu, kar je bilo jako umestno; tvorila je deloma špalir ob senčnati strani ulice.

Ob 12. uri se je pričel premikati spreved, ki ga je otvorilo 8 Sokolov jezdecov na belcih. Za njimi je korakala godba Dravske divizije pod osebnim vodstvom kapelnika-kapetana dr. Cerina, nato pa češkoslovanski zastavo noše z 19 prapori, ki jim je sledil češki moški in ženski naraščaj pod vodstvom starešinstva JSS, podstaroste ČOS Stjepaneka, načelnice sestre Milade Male in drugih članov češke sokolske deputacije. Oglušljivi pozdravi vzklík so zadoneli našim sovernim bratom v pozdrav, ki so odgovarjali v kuru s krepkimi «Zdar! ... Zdar! ... Na zdar!» - klci in frenetičnimi vzklíki «At žije Jugoslavija!» Čehi so bili očitno očarani nad simpatijami, ki jim jih je izkazala narodna Ljubljana. Iz hiš se je vsipalo nanje cvetje, ki so je pobirali, ne da bi le za trenotek pokvarili svoje roke. Praporščaki so odgovarjali na pozdrave z anotnim dviganjem praporov.

Za češkim sokolskim naraščajem je korakala godba Zveza jugoslovanskih železničarjev pod vodstvom kapelnika gosp. Bučarja, za njo pa 115 šestoredov ženskega in 84 šestoredov moškega naraščaja, pred katerim je sviral godba Sokola L. V sprevedu so svirali tudi sokolski fanfaristi. Med viharjimi ovacijami prebivalstva, ki je tvorilo po ulicah špalir, se je pomikala povorka po Dunajski cesti. Pred glavno pošto je bil tolk naval ljudstva, da so bile mase kar strnjene s Sokoli, iz daljave pa je bilo videti celo morje rok, ki so mahale gostom v pozdrav. Po vseh ulicah, kjer je šla povorka, je občinstvo pokazalo, kako visoko zna ceniti skupno manifestacijo češkega in jugoslovanskega Sokolstva.

Po Bleiweisovi cesti, mimo raznih državnih poslopj, s katerimi ni vihrala nobena zastava in po Rimski cesti je krenila povorka čez šentjakovski most. Krasen je bil prizor na Starem trgu. Na hišah zastava pri zastavi, po oknih zastavice pri zastavicah in navito polno občinstva, ki je zlasti češke Sokoličice bogato obdarilo s cvetjem.

Pozdrav pred magistratom.

Med viharjem navdušenja je prispel spreved pred zgodovinsko mestno hišo, kjer ga je pričakoval inenem občine magistratni ravnatelj dr. Zarnik. Navzoč je bil tudi češkoslovanski generalni konzul dr. Beneš. Vse dohodne ulice k magistratu so bile goste napolnjene z občinstvom. Ko so se nara-

ščajniki in naraščajnice pričele formirati pred magistratom, je priklopelo navdušenje do vrhunca in ovacije kar niso hotele ponehati. S trga so moglo odmevati Zdravo! in živio! - vzklíki, ki so jim Čehi neprestano odgovarjali v kuru z mogočnim klicem «At žije Jugoslavija!»

Praporščaki češkoslovanskega in jugoslovanskega naraščaja z okrog 30 zastavami so se medtem postavili pred magistratno stopnišče. Nastala je tišina, ko je stopil pred mladino dr. Zarnik, da pozdravi Sokolstvo imenom ljubljanske občine. V svojem govoru je naglašal, da je Ljubljana, ki jo je tolikrat in tolikrat z največjo gostoljubnostjo sprejela slovanske goste, danes tem bolj prožeta navdušenja, ker ima v svoji sredi evet naše bodočnosti, sokolsko mladino, ki bo najkrepkejša opora mlade, s težko krvjo priborjene skupne domovine in jamstvo za končno popolno ujedinjenje našega troimnega naroda. Obrnil se je nato k potomcem Jana Husa in Jana Žižka in jih vzdolževal, naj nadaljujejo pot, ki so jo hodili njihovi predniki, oznanjujoč vsepovsod veliki slovanski sokolski evangelij. Urnebesni klci «Zdravo!» in «Na zdar!» so po njegovem govoru pretresali ozračje.

Starosta JSS, dr. Ravnihar so je imenoma sokolske omladine z iskrenimi besedami zahvalil za pozdrav in pozdravil Sokolstvo nazaj k idealom in idealizmu, k preroditvi našega naroda, ki je potrebna tem bolj, ker si urejamo sedaj svojo evobodno, suvereno državo. Sokolstvo, ki je že celih 60 let avantgarda velikih in lepih ciljev k enakosti in bratstvu, se danes še bolj, kakor kdaj prej, zaveda svojih nalog.

Vojaška godba je po govoru staroste intonirala «Kde domov muh» in našo državno himno. Vsi prapori so se poklonili mestu in zadoneli so ponovno z elementarno silo navdušenja pozdravi Češkoslovanski in Jugoslaviji, ki so izbruhnili vedno iznova, ko so se Sokoličji in Sokoličice vračali iz spreveda k obedu.

Prizori pri obedu.

Prebranjevalni sokolski odsek je med tem prekrbel naraščaju dobro in tečno kosilo. Obedi so se delili z izredno hitrostjo. Tako v Narodnem domu kakor tudi na vrtu Kmetске posojilnice ob Dunajski cesti so naši malčki s slastjo zauživali kosilo. Večina jih je polegla kar po travi, raz lica vseh pa je kljub vtrujenosti kipele navdušenja. Utrujenost, ki je zavladala ob dopoldanskih nastopih in sprevedu, ki se je vršil v najhujši vročini, je kmalu izginila in v žilah našega naraščaja je zakipela zopet sveža kri. Po okrepčilu so se sokolske vrste prepevaje podale na zletno telovadišče k popoldanskemu javnemu nastopu.

Javni nastop. Zmaga vztrajnega dela in discipline.

Velikansko in moderno zletno telovadišče na ljubljanskem polju, ki pa še ni popolnoma dograjeno, je postalo že kmalu po 14. uri podobno pravemu mravljišču. Z vseh strani mesta je prihajalo občinstvo, večinoma peš, deloma z improviziranimi avtomobilskimi vožnjami, in kmalu zasedlo skoro vse glavne tribune. Navzoč je bil tudi močan oddelki ljubljanskega posadke. — Skupno je prisostvovalo telovadbi nad 10.000 ljudi.

Tako skušnjo kakor tudi javno telovadbo je vodil Savezni načelnik br. dr. Murnik, posamezne oddelke pa člani Tehničnega odbora in članice

Savezne ženske komiteje. Splošen vtis je bil nad vse pričakovanje dober, posebno z ozirom na težke vaje in na dejstvo, da je nastopala deca iz cele Jugoslavije. Dejstvo, da so se vaje izvajale dobro že pri skušnjah, dokazuje, da je šola dobra in organizacija zleta pravilna. Deca je bila kljub vsem naporom še zvečer pri najboljši volji in se je vračala veselo prepevaje v mesto.

Najprej je pri popoldanskem javni telovadbi nastopilo 920 moške dece iz vseh krajev naše širne domovine. Občinstvo jih je pozdravilo s frenetičnim ploskanjem. Izvajali so vaje s palicami, po vsaki vaji vnovič aklamirani.

680 ženske dece je izvajalo štiri sestre z okrašenimi obroči. Žalibog, da pri teh vajah godba ni popolnoma izražala vaj in se je pokazala mala disharmonija med glasbo in izvajanjem, kar pa je mogel opaziti seveda samo izkušeni telovadez, kajti vaje so bile sicer izborno naučene in izvajane na ravno eksaktno. Tudi punčke so bile pri nastopu in obhodu nad vse pristno pozdravljene.

Krasen prizor je nudil nastop 140 članic češkoslovanskega ženskega naraščaja. Prispelo so v novih, kratkih, modrih oblekah in bosonoge. Njihove vrste so bile goste strnjene in je bilo videti, kakor da bi se premikalo samo eno, silno komplicirano sestavljeno telo. Izvajale so ritmične telovadne proste vaje z neverjetno dovršenostjo. Vse gledalce je njihov nastop fasciniral, med našim naraščajem pa je izrazil naravnost vihar navdušenja.

Češki moški naraščaj 315 je izvajal proste vaje s tako preciznostjo, kakršna je mogoča samo pri skrajno discipliniranih telovadih. Zel je enako kakor deklice.

Kdor je videl sijajne nastope češkega naraščaja, ta je nedvomno nekako s strahom in bojaznijo pričakoval nastop našega naraščaja. Priznati moramo, da smo od naših naraščajnikov in naraščajnic sicer veliko pričakovali, vendar pa so nas s svojim nastopom naravnost presenetili. Ni čuda torej, ako je dalo naše občinstvo ponovno duška svojem nenavadnemu zadovoljstvu s frenetičnim ploskanjem in vzklíkanjem, kar je vplivalo na naš naraščaj kakor poživljajoč balzam.

Najprej je nastopilo 730 članov moškega naraščaja, ki so divno izvajali proste vaje po kompoziciji br. Gostič. Tudi ženski naraščaj (720) je nastopal z veliko eksaktnostjo. Omenjam še enkrat, da so bile tako vaje moškega kakor tudi ženskega naraščaja zelo težke, kar pomeni tem večji plus za našo mladino, ki je žrtvovala vse svoje proste ure, samo, da čim silnejše pokaže sadove svojega dela. Občudovati pa je treba tudi silno poštrevnost in vztrajnost vadiateljev, ki so lahko pomorni na svoje čete.

Izročitev prapora jugoslovanskemu naraščaju. Velika manifestacija češke-slovanske - jugoslovanskega bratstva.

Ko je jugoslovanski moški naraščaj dokončal svoje zletne vaje, so nenadoma prikoralake strunne vrste češkega naraščaja z vsemi prapori v sredo našega naraščaja. Dva prapora, ki sta ju nosil češka naraščajnica, sta stopila pred zbrano starešinstvo Jugoslovanskega Saveza pod vodstvom staroste dr. Ravniharja in zastopnikov ČOS bratov Stjepaneka in Novaka. Bil je to glavni prapor češkega naraščaja in na krasen prapor, ki so ga podelili Čehi našemu naraščaju v večni spomin na veliko prisego zvestobe in pobratimstva med obema sokolskima organizacijama in obema narodoma.

A. Debeljak:

Slovenski abiturijenti v Srbiji

Odbor slovenskih abiturijentov za poset Srbije, kateremu je pokroviteljica ga. Franja Tavčarjeva, predsednik pa H. Bajuk z novomeške gimnazije, je priredil od dne 4. do dne 16. julija t. l. potovanje po vzhodnih delih naše nove domovine. Izletu so se udeležili zastopniki skoro vseh srednjih šol na Slovenskem z deseterico profesorjev, skupno do 180 oseb, med njimi nad 30 deklet.

Zamorec Lukamatija je zvečer odpuhal s pisano družino radovednih in radoglednih potnikov iz bele naše prestolice in vzel med potom še Celjane vase. Dobrovoljna mladina je prepevala proti Zagrebu, kjer smo po nepotrebnem presedavali, potem pa prebili noč po mili volji. Zjutraj smo se divili plodnim poljem, polnim zlatinskega žita in zelene koruze, se čudili krdom živine in drobnice po nedozirnih ravnicah, snežnim vršolom perutnatih ter umazanim jamam sčtetinastih krulincev, ki imajo paragrafe za rep. V dalji pa procesija meniških topolov, ki pasejo te mnogobrojne črede.

Pripeka postaja čedalje hujša. Nedostatek studene vode povečava neugodje, še bolj pa tista negotovost, v kateri nikoli ne veš, koliko časa se zadržimo na kateri postaji. V Sisku utegnemo kalli stati tri ure, v resnici pa smo odrinili v trih minutah. Neprilik ni bilo, razen kratkega sporeka s hrvaškimi radičevci, ki so jih bodli naši trobojni odznaki.

Z zamudo 6 in pol ur smo dospeli po 19. v Beograd, kjer so nas neutrudno čakali vse popoldne predstavniki vlade, vojaštva, dijaštva, kolo srbskih sester in velika množica ljudstva. Sokolska mladež, ki je prišla teča na kolodvor, ni mogla vztrajati do konca. Po pozdravnih nagovorih in petju smo odkorakali za godbo in vrt Vojne Akademije, odkoder so gojenici odpotovali na večernejve vaje, da nam odstopijo stan. Po kratkem odmoru in zakusku ter ognjeviti pozdravnici protejskega strica Tase na «bašti», smo se raztovorili po sobanah, nato pa hajdi v dom Srpskih Sestara k večerji. Za naslednje dni so nam nakazali hrano po hotelih, zajtrkovali pa smo v Vojni Akademiji, kjer z obžalovanjem pogrešajo slovenskega naraščaja.

Domačini, kot g. nadzornik Kangrga in profesor Sokolović, kolasič, dijak itd. so nam razkazovali prestolnice znamenitosti: stari in novi dvor, kjer so se posamezniki nadejali večjega razkošja, narodno skupščino, kjer nas je nagovoril iskri predsednik Ribar, džamijo, muzej, šetališča Kalimegdan, spomenike itd. Peljali smo se na izlet v Topčider, k jezeru ob Kijevu, nekateri tudi v Zemun, drugi ogledovali suknarno (Šofar), nakar nas je lastnik pogostil s pečenko in pivom, nato po Donavi na zaj. Vabili so nas tudi zasebniki na dom: tako se nas je odvezala dvanaestorica po-

zivu gospe bivšega ministra T., ki nas je podvorila s «črno kafo» in svaljicami ter poslala za odhodno še nekaj škamelj cigarete. Ti ali oni so bili gostje slovenskim poslancom.

Tretji večer — vsakogar gosta za tri dana dosta — je mahnemo po ganljivem razstanku na parobrod z godbo na čelu, med burnimi ovacijami meščanstva. Vkrčali smo se pomnoženi za nekaj Beogradčanov, ki so nas poslej stalno spremljali. Izgubili pa smo gospodično, ki se je bila «zdravo razbolela» ter izletnice s Sušaka, s katerimi smo se bili pomešali v beli prestolici, kasneje nas je zapustila v Nišu še skupina dijakov, roječa proti Skoplju.

Vožnja po Donavi je bila zame najlepša, kar mi je nudila vnanja priroda na tem pohodu, dasi nas je v prvem trenutku neprijetno poškopila ploha drobne premogetve sipe, ki jo je bruhal dimnik na krmo, dočim je na ladijskem nosu bril oster piš, kar nas je osupnilo priročno neznozne balkanske vročine. Dokaj potnikov se je umaknilo v spodnje prostore, kjer so mirno v Gospodu za dremali, ostali pa so kramljali na krovu ter opazovali slikovito klisuro tja do zgodnje zore. V Gradistu se nam je pridružil zorec zemljepisa Ljubu Jovanović, ki nam je bil dodeljen poleg tovariša Marinkovića in njegove ljubke soproge kot uradni spremljevalec. G. Jovanović nam je neumorno razlagal z večjo spretnostjo in uslužnostjo vse potankosti najveličastnejše soteske v Evropi (129 km). Opozarjal je poslušalce na

votline (pečine) v skalovitem pobrežju, kjer se koti nebroj strupenih mušic, na opasne sipe in plitvine, ki so zaznamovane s plovečimi drogovi in je tod možna plova le podnevi. Pred 150 m globoko ožino smo mirovali dolgo časa, da se nam umakne nasprotni brod, ker za dvoje vozil v tesnini ni prostora. Ob Zeleznicah Vratih nas je gnala sama strma krmica brez strojeve pomoči. Videli smo starodavno Trajanovo pločo z vsakim napisom in zasledili še drugih zanimivosti. Proti poldnevju je pritisnila pekoča pripalica: ni čudo, če se je drzer mladici kradoma vrgel v hladno kopeč, za kar ga je kapetan po zaslugi oštel. Po motnem valovju je plaval zabuhel mlit, in da bodo imele ribe tudi kruha za prigrizek, so pometale Evine hčerke že presušene «hlebače» za utopljenecem.

Na postaji v Prahovu nas je dočakalo odposlano belopolnih gospodičen z medicincem Krtičem iz malega Negotina, kamor nas je pripeljal hlapen pod večer. Po kratkih obojestranskih nagovorih je pela tamošnja mladina dobrodošlico, naša jim je odgovarjala, pa tudi ruski begunci so ubrali troje popevk. Nato peš v mesto pred veliko gimnazijo smo poslopje, kjer so si nas praznočili meščani, ki so bili pripravili poročilčica za 300 prisilcev. Bil sem edini gost gimnazijemsku ravnatelj Santnerju, ki me je ljubeznivo vedel k svojemu zetu, učitelju Petroviću. Gospodinja je takoj prišla po srbski žegi na podstavku v porcelanu kompota (slatko), v drugi dvostruki skledici pa žlice: novodošli vza-

me samo enkrat sadnega zavarka, odložil rabljeno «člasičo» v prazni predel in popije čašo vode — ne pa kakor oni laški diplomat, ki je pojedel domala vso vkuhanino, opravičujoč se, da mu je bilo skoro preveč. Slična nerodnost se je primerila v Nišu našem dijaku, ki je zase anektiral vso fino zrežljano solato, namenjeno za celo omizo. Zakaj tam doli, se zdi, živé večjidel ob mesenini.

Gospodar me je odvedel v gostilno na pivo, poravnal kljub mojemu odporu račun, potem pa domov na lukulsko pojedino, ki bi bila zadostila za petkrat toliko jedev in ki smo je zamakali s plemenito «krajinsko» kapljico. Podobno so se pohvalili s potrebo vsi izletniki. Po izdatnem zajtrku smo krenili po ravni cesti na bližnji griček Bukovo, kjer stoji monastir in poljeprivedna škola. V stari samostanski cerkvi je arhimandrit Ruvim (Kerubim) v slavnostnem odeju prisrčno nagovoril mile sestre in druge brate, grič jih v duhu, saj «brat je mio, koje vere bio». Iz topih besed je sevla globoka strpnost in blago človečanstvo srbske duše. Povedal je mnogo zgodovinskih podatkov, tako se je v tem bramu podpal dogovor balkanskih držav in boj proti Turinji (1912). Ob prihodu kakor odhodu iz vaze božje so nam klenkali trije zvonovi, visoki v sosednji kolnici, kar se godi le kralju ali vladiki na čast! Za streljaj odtod se dviga v bojnem zelenju kmetijska šola, kjer so nam študenti nasedli in napojili, učiteljstvo pa se je razposadilo v slikovitem gaju na presto-

Polstarosta COS tr. Stjepanek je med grobov tihino s krepkim glasom nagovoril naš naraščaj z besedami: »Jugoslovanski naraščaj! Českoslovski naraščaj! Vam je prinesel prapor v spomin na združenje z Vami. To je prapor čeških rok, dar COS, ki ima geslo, da mora Sokol gledati vedno kvišku. Nočemo se ozirati na malenkosti, marveč braniti svojo domovino in se vedno tudi žrtvovati zanjo. Bodite tudi Vi takšni. Na zdaj! Češki naraščajnik! Leta je nato izročil jugoslovanskemu naraščajniku zastavonoši krasni prapor s pozivom, naj ga čuva in dela vedno v duhu sokolske ideje. Godba je v tem trenutku zasvrla obe državni himni, občinstvo pa se je dvignilo raz sedežev in več minut vzklikalo pobratimstvo.

Po vzornih vajah češkega in jugoslovanskega naraščaja na orodju, ki so izpadle jako povoljno, je bila javna telovadba končana in se je vršil odhod. Pri jugoslovanskem sokolskem moškem in ženskem naraščaju so bile zastopane naslednje župe: Banjaluka, Beograd, Bjelovar, Celje, Kragujevac, Kranj, Ljubljana, Ljubljana I., Maribor, Novi Sad, Novo mesto, Osijek, Reka - Sušak, Split in Zagreb.

Poslovilni večer.

V nedeljo zvečer po telovadbi se je vršil na bajno razsvetljenem letnem telovadšču v Tivoliju poslovilni večer, ki je po svoji ljubkosti in prisrčnosti že mogoče še presegal sobotni pozdravni sestanek. Mladi bratci in sestricice so se povsem otresli utrujenosti in z radostjo uživali pošteno zaslužen odih in razvedrilo. V telovadni akademiji so se zopet kosale skupine naših in čeških naraščajnikov in naraščajnic, zaključila pa jo je šestnajstotica Sokola Ljubljana z Murnikovim »Naprejem«, ki je vzbudil splošno navdušenje.

Načelnik dr. Murnik je zaključil večer in s tem naraščajsko prireditev z lepim nagovorom v slovenščini in češčini in z razglasom izida naraščajskih tekem Vrste - zmagovalke so prejela v spomin vsaka lep lorovor venček s trakom in napisom.

Odhod naraščaja.

Jugoslovanski sokolski naraščaj je odhajal iz Ljubljane v nedeljo ponoči, večinoma pa v ponedeljek dopoldne, deloma z rednimi, deloma s posebnimi vlaki. Sokolska mladina je odhajala veselo razpoložena. Prepričani smo, da ji bodo ostali slavnostni trenotki, ki jih je preživela te dni v Ljubljani, v trajnem spominu. Českoslovski naraščaj je zapustil naše mesto večer ob pol 7. jutraj in se odpeljal s posebnim vlakom preko Jesenice do Dobrave, nakar se je podal peš skozi Vintgar na Bled. Na kolodvoru se je poslovilo od naših gostov staršinstvo JSS, številni Sokoli in mnogo občinstva. Ob gromkih zvokih »Na svidenje!« se je vlak odpeljal. Takoj za Čehi se je z rednim vlakom odpeljal okoli 300 naraščajnikov jugoslovanskih sokolskih društev na Bled, da si ogledajo ta bisler Slovenije. V vseh vlakih, s katerimi so se vozili naraščajniki domov, je vladalo veselo razpoloženje in odmevale so mogočno narodne pesmi.

Zdravstvena služba.

Ves čas izleta so se malone vsi ljubljanski zdravniki stavili z idealno poštvalnostjo za sanitetno službo na razpoložljivo zletnemu sanitetnemu oddelku pod vodstvom dr. Slajnerja. Po vseh važnejših ulicah in delih mesta so imeli zdravniki stalno službo, pri čemer so jim stali poštvalno ob strani ljubljanski medicini. Rešilne postaje zletnega sanitetnega oddelka so na telovadšču in med sprevodom intervenirale v več manjših slučajih. Stiri osebe so bile odpeljane v bolnico, vendar pa so že tudi te deloma v nedeljo, deloma pa tekom večernjega dne zopet zapustile bolnico. Neznosna

vročina je bila v zvezi s telesnimi napori najhujša sovražnica našega sokolskega naraščaja. Zadovoljni pa moramo biti, da se ni pripetila nobena težja nesreča.

Prireditve v gledališču.

Sokolstvo je hotelo svojemu naraščaju pokazati, da deluje ne le za telesno, ampak tudi za duševno vzgojo v narodu. Zato je priredilo v gledališču dvoje predstav v »Filharmoniji« na koncert. Koncert je bil veled zakasnitve slabo obiskan, zato pa se je mladina tembolj lepo zabavala v gledališču. V soboto se je pred nabito polno hišo igrala »Snežulica«, ki je nudila posebno deci večno lepo bajko, da se je nad njo razveseljevala in uživala. V nedeljo, smo mislili, da bo mladina utrujena in bo gledališče prazno. Kaj šel! Vkljub temu, da se je akademija pod Tivolijem zakasnela, je mladina ob 8. uri napolnila dramsko gledališče do zadnjega kota. Bilo je Sokoličev do 20 v eni loži in po sedežih na kupo. Prišli so tudi Čehi ki so zasedli vso desno stran loži v prvem nadstropju.

Pred predstavo je dr. Lah čestital mladini k krasnemu uspehu na to pa je pozdravil v imenu intendantca češke goste. Z burnim in oduševljenim vzklikanjem se je odzvalo celo gledališče, prireajoč Čehom dolge ovacije.

V kratkih besedah je podal nato dr. Lah pomen in vsebino »Desetega brata« v češkem jeziku, da so gostje igrati lažje razumeli. Pri vročini in nabitosti so v trajali Sokolič do konca z velikim zanimanjem, vkljub temu, da je trajala do pol 12. ure. Igralo se je dobro, tu in tam izorno. Mladina je uživala in ploskala. Bil je krasen večer, ki je lepo zaključil slavnostni dan sokolske mladine.

Otvoritev sokolske razstave.

Sokolska razstava, prirejena v dvoranih srednje tehnične šole, je bila otvorjena v nedeljo ob 10. dopoldne. V otvoritveni dvorani, okrašeni z zelenjem, kraljevim kipom in veliko sliko »Apoteoza Jugoslavije«, ki jo je dovršil akad. prof. I. Tišov (iz Zagreba), so se zbrali zastopniki českoslovanskega Sokolstva gg.: Stjepanek, podstarosta COS, Milada Mala, Machal, Očenášek, Novak in konzul Beneš; od domačega Sokolstva starosta dr. Ravnihar, E. Gangl in nadzornik razstave dr. Krejčič, dalje načelnik dr. Skaberne, polkovnik Bogičević kot namest. mestnega poveljnika in obilo odličnih gostov.

Gospodarska vprašanja

Izvozna carinska tarifa. Izvršilni in prehodni predpisi.

Finančni minister je za izvršitev izvozne carinske tarife, ki je 17. t. m. stopila v veljavo, izdal sledeča navodila in pojasnila:

1.) Povišana ali na novo odrejena izvozna carina se ne plača na ono izvozno blago, ki je dne 17. t. m. t. o. na dan stopanja v veljavnost nove izvozne tarife že bilo uvoženo v železniški vagon ali pa na vodna prevozna sredstva. Za tako blago se plača izvozna carina še po stari izvozni tarifi (od 27. novembra 1921), če se iz originalnih tovarnih listov in konosmanov, ki se morajo predložiti carinarnici, ugotovi, da je blago dne 17. julija že bilo uvoženo, ali pa se je tega dne uvoževalo; vse to ceni suma carinarnika iz žigov na omenjenih tovarnih dokumentih in če ti žigi nosijo datum do vključno 16. julija, dopušča izvoz po stari tarifi sama carinarnica — brez prehodnega dovoljenja generalne direkcije carin.

V vseh drugih slučajih morajo izvozniki vložiti pri generalni direkciji carin posebno prošnjo, če želijo, da se jim dovoli carinjenje po stari izvozni tarifi. Seveda bo generalna direkcija carin dovoljevala tak izvoz po prejšnji izvozni tarifi samo onim izvoznikom, ki z originalnimi pogodbami, sklepi itd. dokazujejo, da so blago prodali v inozemstvo

Načelnik razstavnega oddelka je nagovoril prisotne in jim izrekel prisrčen pozdrav. Za njim je starosta dr. Ravnihar poudaril pomen razstave ob priliki vsesokolskega zleta v Ljubljani. Zletni odbor je sklenil prirediti razstavo predmetov in dokumentov, vezanih s postankom in razvojem jugoslovanskega Sokolstva, razstavo, ki naj poda retrospektivni pregled vseh njegovih razvojnih faz. Zletno telovadšče bo pokazalo sadove sokolske vztrajnosti in discipline, razstava pa naj tolmači plodonosno zgodovinsko pot in zakroži celotno sliko jugoslovanskega Sokolstva. Ne le znamenitosti, temveč vsa stvarina, ki dokumentira preteklost jugoslovanske sokolske organizacije, polni sokolske razstave. Razumljivo je, da je k razstavi največ doprinesel slovenski del, ker so na njegovih tleh, ogroženih od nasilnega tuja, niknile prve kali jugoslovanskega Sokolstva, nosilca najodločnejše nacionalne zavesti. — Dr. Ravnihar je nato pozdravil prisotne najstarejše slovenske Sokolce — vitele brate Frana Drenika, Petra Graselija in R. Ravniharja. Prisotni gostje so čestitljivim in še velno čilim pričam ustanovitve ljubljanskega Sokola v letu 1867. priredili živahne ovacije.

Prof. Tišov je nato razložil idejo svoje velike slike »Apoteoza Jugoslavije«: majka Jugovičev v sredini vseh borec za našo svobodo, kosovski junakov, padlih borilcev in mučnikov; epopeja tisoletnih muk in triumfalnega ujedinjenja.

Nato so si prisotni gostje ogledali razstavo; za njimi se je pričelo zbirati številno občinstvo, ki je z velikim zanimanjem premotiralo pestro in izorno urejeno izložbo. Obilica vsakovrstnih objektov polni štiri dvorane: zastava ljubljanskega Sokola iz leta 1867., dvajset slikovitih društvenih zastav, dr. Oražnova maska, portreti najodličnejših slovenskih Sokolov, mavni modeli znakov, diplome, umetniški izdelki, množica fotografij in propagandnih predmetov vzbujajo poseben interes. Ni nam treba posebej poudarjati, da je dolžan vsak Sokol in Jugoslovane ob priliki vsesokolskega zleta obiskati razstavo, da vpozna dosedanje delovanje jugoslovanskega Sokolstva, ki veda narodno misel ujedinjene domovine k najmočnejšemu razmahu. Razstava ostane odprta do 16. avgusta.

Izvozna carinska tarifa. Izvršilni in prehodni predpisi.

Finančni minister je za izvršitev izvozne carinske tarife, ki je 17. t. m. stopila v veljavo, izdal sledeča navodila in pojasnila:

1.) Povišana ali na novo odrejena izvozna carina se ne plača na ono izvozno blago, ki je dne 17. t. m. t. o. na dan stopanja v veljavnost nove izvozne tarife že bilo uvoženo v železniški vagon ali pa na vodna prevozna sredstva. Za tako blago se plača izvozna carina še po stari izvozni tarifi (od 27. novembra 1921), če se iz originalnih tovarnih listov in konosmanov, ki se morajo predložiti carinarnici, ugotovi, da je blago dne 17. julija že bilo uvoženo, ali pa se je tega dne uvoževalo; vse to ceni suma carinarnika iz žigov na omenjenih tovarnih dokumentih in če ti žigi nosijo datum do vključno 16. julija, dopušča izvoz po stari tarifi sama carinarnica — brez prehodnega dovoljenja generalne direkcije carin.

V vseh drugih slučajih morajo izvozniki vložiti pri generalni direkciji carin posebno prošnjo, če želijo, da se jim dovoli carinjenje po stari izvozni tarifi. Seveda bo generalna direkcija carin dovoljevala tak izvoz po prejšnji izvozni tarifi samo onim izvoznikom, ki z originalnimi pogodbami, sklepi itd. dokazujejo, da so blago prodali v inozemstvo

Opoldanski gostiji. Govoranceh in godbi smo se šli nekateri kopat v skalnato strugo plitkega Timoka, kjer sem se zdravo ranil ob potuhnjeno čeri, drugi so pa posedali na vrtu tik vojašnice ob domači glasbi, ki je na račun širokogrudnega bogatina svirala od ranega jutra do dveh ponoči, tja do našega odhoda. Na vse načine so godci izkusili doseči mnogoličnost: eden igračev se je n. pr. skril v bližnjo goščo in na piščali posnemal blejanje izgubljenega jagnjeta. V zboru pa mu je nekdo odgovarjal z beketanjem obupane ovčice, itd. Po slovesni večerji se je v tem parku vršila ljudska veselica s petjem, z govori, dvema godbama, plesom. Slednjič smo po metalih kovečev in nahrbtnike na vojaške vozove ter se odpravili na postajo proti Nišu.

Prišedši ob 11. v Paračin, smo doživeli zopet nad vse prijazen sprejem po županu Popoviću. Profesor Zivojin Spasić nam je kar na stanici privetel dolgoztrajen govor, v katerem je prehodno vladovino troimenega naroda. Nato v izprevedu za svečano zastavo skozi slavolik v ondakajšnje cerkev, poškodovano po nemških izstrelkih, da čujemo v hladovini prisrčno propoved čestitljivega svečenika Vučite Stanojevića. Dasi je bilo prebivalstvo priprumno nočiča, smo vendar samo kosili tam ob običnih dokazih bratske ljubavi: govori, himne, kolo. Kakor povsod smo našli tisto na ožje rojake, n. pr. učitelja Pivka iz Mirje s sestro, ki gojita sokolstvo v tem obrtnem mestecu. (Dolje trih.)

razmeroma visoke carine izvoz tolet sploh onemogočen.

4.) Zive svinje izpod 50 kg teže, ki so proste izvozne carine, se pri izvozu ne smejo mešati s svinjami nad 50 kg, sicer se mora na vse svinje brez razlike plačati izvozna carina, kakor da so nad 50 kg teže, v kolikor bi se izvoznikarja ne smatralo razen tega še za tihotapca.

5.) Pod tarifne številke 17 nove izvozne tarife se razumejo samo odpadki in pokvarjeni in v sled dolgoletne uporabe obrabljeni predmeti od bakra, cinka in kositra in njihovih legur.

6.) Glede konoplje je važno to, da izvozne carinske ekspedije lahko opravijo vse carinarice v notranjosti, izvoziti pa se more konoplja samo preko onih obmejnih carinarnic, ki so označene v tarifni št. 23 nove izvozne tarife.

7.) Kot oljnat plodi in seme iz tarifne št. 25 se razumejo vsi plodi in semena, ki služijo za proizvodnjo olja kakor n. pr. oljnat repa, bukov žir, mak, masline, makovo, sefamovo, bombažovo, laneno, bučno, ricinovo seme itd.

7.) Po pripombi k tarifni št. 27 nove izvozne tarife se smejo stroji in strojni deli, instrumenti in aparati, ki so izdelek naših domačih tovarov in obrtnišva, prosto izvoziti.

Prehodno dovoljenje za izvoz — od ministrstva trgovine, V. oddelek v Beogradu — je potrebno samo za one stroje itd., ki so producirani v inozemstvu, ne glede na to, ali so pri nas bili v prostem prometu ali ne.

Vozila državnih železnic in njih uporaba.

Beograjska »Politika« je dne 2 t. m. pisala v članku »Iz slovenske železnice« med drugim sledeče:

»Železniški vozovi (vlaki) su puni izradjevina iz Slovenije naročito drvene gradje, transport se vrši na sve strane. U tome se promedjuje (opaža) osobita predusretljivost (naklonjenost) Beograda: u svima vozovima i na svima stanicama (postajah) je vrlo veliki broj ranijih srpskih vagona, što ih je beogradska direkcija stavila na raspoloženje ljubljanskog. A to je u isto vreme (času) očigledan dokaz za privredni (trgovski) polet Slovenije — jer (ker) joj društvo južnih železnica, koja eksploatise ove pruge, nije bilo u stanju staviti na raspoloženje onoliko vagona, koliko privredni poslovi Slovenačke iziskuju (potrebujemo).«

Ta odstavek v imenovanem članku je treba izpraviti, ker ne odgovarja povsem istinitosti in ker ni baš srečno sestavljen; vidi se mu ne edinst, ampak izvestna oddvojenost, kar ne povzroča osebitega razpoloženja v enem delu našega naroda.

Članek pozablja pred vsem to, da preprekajo Slovenijo dvojne železniške mreže, in sicer državne in južne železnice.

Državne železnice obsegajo proge: Metlika-Ljubljana, Novo mesto-Straža Toplice, Trebnje-St. Janž, Grosuplje-Kočevje, Ljubljana-Jesenice, Ljubljana-Kamnik, Kranj-Tržič, Jesenice-Kranjska gora, osiroma Planica do državne meje, Jesenice-Bistrica Bohinjsko jezero do državne meje, Celje-Dravograd Meža do državne meje in Murska Sobota-Hodoš do državne meje.

V prometnem in trgovskem oziru so te proge podrejene nadzorništvu državnih železnic v Ljubljani. Istotako pripadajo te proge pod območje tega nadzorništva v pogledu vozovne službe, izvzemši progo Celje-Dravograd Meža, katera tvori v tej službeni panogi začasno enoto južne železnice. V širšem obsegu so pa vse te proge enota ravnateljstva državnih železnic v Zagrebu.

Proge južne železnice v Sloveniji so: St. Ilj-Rakek do državne meje, Ljubljana-Vrhnika, Zidani most-Dobova (Zagreb), Grobno-Rogatec, Slovenska Bistrica-Slovenska Bistrica mesto, Pragersko-Kotoriba do državne meje in Maribor-Prevalje do državne meje ter ozkotirna proga Poljčane-Zreče. Vse te proge spadajo neposredno pod oblast obratnega ravnateljstva južne železnice v Ljubljani.

Pisec imenovanega članka v »Politiki« pa je kratkoma podredil vse proge v Sloveniji pod območje obratnega ravnateljstva južne železnice v Ljubljani.

V pogledu vozov, ki so svojina naših državnih železnic, bi bilo omeniti naslednje:

Vozovi prejšnjih srbskih državnih železnic nosijo prvotne lastniške znake CJK — CES; z istim lastniškim znakom so obeleženi naši novi vozovi, katere dobivamo iz Nemčije na račun vojne odškodnine za Srbijo; nadalje so obeleženi z znakom CJK — CES oni železniški vozovi, ki se smatrajo za vojni plen Srbije; k tem vozovom moramo pristeti še vozove bivše vojaške železnice Banjaluka-Dobrljin in pa vozove bivših avstrijskih državnih železnic, ki so bili l. januarja t. l. na naših progah, a ne spadajo v naš vojni plen in nam še tudi niso končnovaljavno dodeljeni. Ti vozovi so obeleženi z znakom SHS — CXG; uporabljajo in zaračunavajo se ti vozovi kakor vozovi prve skupine, torej kakor naša prava svojina. Kdaj in koliko teh

vozov preide v našo končnovaljavno last, to odloči sovjet za porazdelitev vozovja bivših avstroogrskih državnih železnic na Dunaju.

Vsi vozovi z znakom CJK — CES in SHS — SXS se uporabljajo na vseh progah naših državnih železnic neograničeno. Do njih ima isto pravo Srbija kakor Banat, Srem kakor Vojvodina, Bačka kakor Slavonija, Hrvatska kakor Slovenija — poslednji dve pokrajini v toliko, v kolikor se to tiče prog državnih železnic. Bosna in Hercegovina istotako izkoriščujeta vozove širokotirnih prog državnih železnic, ker se njih proizvodni v Bosanskem Brodu pretovarivajo iz vozov ozkotirnih na vozove širokotirnih prog. Od izkoriščanja vozov širokotirnih prog našega glavnega državnega železniškega omrežja sta začasno še izzeti Crna gora in Dalmacija, vendar poslednja samo v toliko, v kolikor njene širokotirne proge še niso spojene z glavnim mrežo.

Kar se nadalje tiče dostave vozov na progah južne železnice, bi pripomnil samo sledeče:

Po mednarodnem obratnem železniškem pravilniku krije vsaka železniška uprava potrebo na svojih progah s svojimi vozovi. More pa po danih okoliščinah izkoristiti tudi tuje vozove, ki se ali iztovore na njenih postajah ali pa se iztovore preko njenih prog vračajo za domovino. To upotrebljavanje tujih vozov pa je vezano na izvestne predpise mednarodnega vozovnega pravilnika, ki je v enaki meri obvezen za vsako železniško upravo, ki je članica te mednarodne vozovne zadrage. In te vozovne zadrage članica je tudi južna železnica. Da se južna železnica v izdatni meri zaradi pomanjkanja svojih lastnih vozov koristi v zmislu imenovanega vozovnega pravilnika s tujimi vozovi, je povsem umljivo. Ker se na južni železnici tvori roba v ne baš mali količini, tudi za proge naših državnih železnic, uporablja južna železnica za prevoz tega blaga naše državnoželezniške vozove. Posebno upotrebljavo naše vozove za uvoz premoga, namenjenega za državne postaje. In baš v poslednjo svrbo ji državne železnice dostavljajo dnevno gotovo število svojih praznih vozov.

To upotrebljavanje vozov državnih železnic na progah južne železnice pa nikakor ni smatrati za naklonjenost. V prvem slučaju se ravna južna železnica po predpisih mednarodnega vozovnega pravilnika, a v drugem slučaju je odpremanje praznih vozov državnih železnic za južno železnico nujna potreba, ker bi drugače ne dobivale državne železnice dovoljno premoga za svoje upravne svrbe.

V pogledu naklonjenosti enega ravnateljstva samih državnih železnic napram drugemu bi bilo opomniti samo tole:

Vsa ravnateljstva državnih železnic eno državo ustanove z istim pravom do vseh vozov naših državnih železnic v splošnem prometu. Ker je nadzorništvo državnih železnic v Ljubljani sestavljeno del zagrebskega ravnateljstva državnih železnic, ima tedaj tudi to nadzorništvo ista prava do vozov državnih železnic kakor druga ravnateljstva. Upotrebljavanje vozov pa je odvisno od samih prilik v naši državi: eno okrožje rabi v večji meri vozove ene ali druge okrožje je zopet vozove druge vrste. Poravnava vozov iz področja enega na področje drugega ravnateljstva pa se obavlja na osnovi ožjega vozovnega pravilnika, katerega predpisal so v enaki meri mednarodni za vsa ravnateljstva naših državnih železnic.

Drobne vesti.

— Konjerejski odsek 2 kmetijske družbe za Slovenijo priredi letošnje ogledovanje in premovanje konj kakor to običajno, in sicer: 14. avgusta v Celju za celo okrajno glavarstvo Celje, 16. avgusta v Brežicah za okraj Brežice, 21. avgusta v Sv. Lenart v Slov. Goricah za okraj Sv. Lenart, 22. avgusta v Beltincih za Prekmurje, 23. avgusta v Ljutomeru za okrajno glavarstvo Ljutomer, 28. avgusta v Ormožu za okraj Ormož, 29. avgusta v Ptujju za okraj Ptuj. V Brežicah bode po premovanju ogled vseh mričkovskih kobil, katere se nahajajo v sodnem okraju Brežice. V Celju se vrši premovanje ob času obrtne razstave, ter so tudi krajevni faktorji za to premovanje precejšnje svote darovali. V drugih krajih se letos premovanje veselo potmanjkanja sredstev ne more vršiti.

— Železniška konferenca v Carigradu. V Carigradu se otvori danes sestanek delegatov državne železnice SHS, Južne železnice SHS, Bolgarije, Rumunije, Grčije in orientalskih železnic radi sporazuma o razdelitvi odgovornosti za slaba neodobitost ali izgube prtljage, ki se prevaža s simpsonskim ekspresom. Na sestanku se bo razpravljalo o direktni tarifi za potnike in prtljago v direktnem orientskem vozu.

— Ustavitev plačil brnske tekstilne tvrdke. Iz Brna poročajo, da je tamokšnja tekstilna tvrdka Leopold Dokulski ustavila plačila. Pasive znašajo 4.15 milijona českoslov. kron.

— Českoslovaška-bolgarska parobrodna družba za plovbo na Donavi. Iz Prage poročajo, da namerava trgovska zbornica v Rušenu osnovati českoslovaško-bolgarsko parobrodno družbo za plovbo na Donavi. Udeležena bi bila Českoslovaška z dvema, a Bolgarska z eno tretjino glavnice.

— Znižanje železniških tarif v Angliji. S 1. avgustom se znižajo v Angliji železniške tarife za 12 odst.

ih, izdolbenih v ogromne klade. Napitnice ob krajinski zlatitini ter izbornem siru ni bilo ne kraja ne konca. Okrogle pesmi so se orile s hriba po širni planoti. Pa čas hiti, podvzivali smo se še mi veselo prešinjeni niz brdo mimo cepljenega drevoja in vinogradov, skozi razsežno barje, obraslo s trstom, ki se zove rit (Ried), si ogledali par večjih stavb — večina hiš po vsej Srbiji je pritišljivi — stopili na park s pomnikom hajduka Veljka z napisom: Glavu dajem, Krajino ne dajem. Neugnani mentor »Eka Ljubu« nam je raztolmačil zgodbo smelega vstaka proti Turkom in njegovih turobnih koece. Naposled smo s pripogujenim kolegom zaklicali junaku trikratno slavo, zbor pa je ubral slovensko žalostinko.

Obed se je vršil v dveh hotelih ob navzočnosti mestnih veljakov, vladnih in vojaških zastopnikov, dal povod za nositimi srčnim živim, katere je izprepletala godba, ples, osobito kolo, nastop ondote sročadi, ki je glumila po mirah ob nepopisnem teskanju Ujedinjenje. Učiteljstvo je zložilo za te vojne ubožice nekaj prispevkov, nekateri bi bili radi kaj posinovili po kakem droljanki, toda vprašati je bilo treba še mamico, doma pod Alpami.

Ah, temka, bridka ura je slovesa. »Oprostili« sem se pravkar s svojimi gostitelji, ki so mi ponovno nudili »sladko« kazo in svačice, prtljago na vozove, pa brzo za goslarji in gajdaši med gostim dvoredom občinstva ob glasnem pokanju možnarjev na stanico, za Zajčar. Donesva ob 22. v mesto, imenovano do

kratkorepem dolgočasu, smo bili vnovič priča in predmet istim prisrčnim prizorom, kakor jih umejo izvajati samo na iztoku, tedaj pa v vojašnico med neprestanim šviganjem raket in vžiganjem žabice, trudni po trdem tlaku, običajnem srbskim mestom, po prosili kahlrmi, ki slabo ustreza grški etimologiji »kalos dromos« (lepa pot). Pojedina na prostoranem dvorišču, strežejo slovenski vojniki, na katere smo našli »Nego« v Negotinu, pozneje tudi v Nišu; zdravice, popevke, godba. Potem spat ali pa kroat, saj policijske ure ni niti vas ne davi gostilniški davek. Nekateri gospodje so baje po krivdi vodstva, ki je brzojavilo preizkušeno število udeležencev, zasledile steno: sicer pa so bile vse postelje za nas uspešno razkužene. Priznati moram, da sem v 12 dneh zasnel samo dvoje smrdljivk, a da me še ugriznil nista, dočim so me komarci in muhe človekoljubno izkoristali.

Podnevi smo se razprostrli po vzvalovljeni okolici, obiskali na hribcu eno izmed številnih utrdb proti bolgarski granici, poleg nje pa se pomudili ob zakopu (šance), kjer so tatarski bratje v svetovni vojni, hoteč uničiti narodu razumništvo in ga tem lažje pobolgariti, postrelili blizu 200 učiteljev in svečnikov, med njimi popa Jovanovića, brata našega vrhovnega vodnika. Na pretrajljivi pogrebnični in trikratni slavi mučnikom smo se usmerili skozi bližnjo bolnico nazaj proti mestu, kjer je večina posetila tamošnjo »pivaro« in se krepko odtešala z raznim pivom. Po skurbi

V Savinjsko dolino!

V nedeljo sem nastopil svojo pot. Poleg dobre volje sta me spremljala hrepenenje, da mi odkrije narava vse svoje prelesti, ki jih je shrala v gornji Savinjski in Logarski dolini, in pa želja, da opozorim na ta raj tudi druge.

Kopajoč se v žarkih zlatega solca, sem se ustavil na prvi postaji svojega potovanja. Pred menoj je stalo ljubko mesto Celje. Narodna pesem poje o njem: «Stoji, stoji mesto belo — Celje belo in veselo». Po tem bi sklepali, da so tu živeli veseli ljudje. No, tudi sedaj je ljudstvo tu doli vselega značaja. Mesto je zvezano z mnogobrojnimi zgodovinskimi spomini, saj je bilo tu sedež slavni celjskih grofov, ki so prvi imeli intencijo na združitve Jugoslovancev v eno celoto, seveda pod drugimi pogoji in v drug namen.

Celje in okolica sta že toliko znana, da bi jo bilo odveč popisovati. Kopališko življenje je bilo pred vojno bolj poznano in želeli je, da se dospe na to in še preko te stopnje, saj ima Celje vse pogoje za prijetno in udobno letovišče, ki ima vrhunske izborne zveze z domačinimi kraji kakor tudi z inozemstvom.

Iz Celja te popelje vlak do Zalca, središča hmeljarstva, ki se nahaja tod na visoki stopnji in sega visoko gori v Savinjsko dolino. Razveseljiv je pogled na široko dolino, posejano z nešteti gozdovi hmeljevih nasadov. Bogata je ta dolina, zakaj hmelj sedaj bogato povračuje trud onemu, ki ga obdeluje.

Izstopil sem v Zalcu, imovitem kraju, in koračil po izborni vzdrževani cesti proti St. Petru. Bila je nedelja, vreme krasno in ljudstvo veselo. Na jugu hribovje, ki nas loči od premogovnega ozemlja trboveljsko-zagorskega, na severu gričevje, ki spominja na Bartschevo «neskončnost štajerskih gor». Iz dalje pa me je že pozdravljala gora Ojlika, imenovana na kratko «Ooroljka», s slikovito cerkvico na vrhuncu.

Po poti sem imel priliko opazovati pogubne posledice letošnje suše in pripeke. Po polju in po travnikih vse požgano in ovenelo, kobilic pa toliko kakor v Egiptu. Tudi hmelju je solnce hudo škodovalo, kar je opaziti na ovenelih vršičkih.

Mimo priljubljenih trgov Polzele na desni in Braslovč na levi me je privledla pot do vstopa v Gornjo Savinjsko dolino do Rečice ob Paki. Pot me je vodila v podnožju Ojlske gore, katere pobočje je pokrito z vinogradi, kar daje okolici posebno mikavost. Odtod pa nisem nadaljeval poti ob Savinji, temveč sem krenil na desno ob Paki do Paške vasi, odkoder je zanimiv prehod preko hriba na Ljubje in Mozirje. Kmalu sem zopet zagledal Savinjo, ki se vije, kakor srebrni pas od Mozirja sem.

Svet postaja bolj in bolj planinski, v ozadju se že kažejo ogromne mase sredogorja, predvsem Medvedjaka, Boskovca in Dobrovelj. Začenjajo se kraji, ki so kakor nalašč godni za letovišče. Grički in breгови, hribovje in gorovje, zelenje in pestro rastlinstvo, prijetna voda in čist zrak, vse to tvori pogoje, na podlagi katerih se mora tod razviti tujski promet. Dočim spodnji del Savinjske doline za promet s tujci ni toliko ugoden, ker pade letoviška sezija v čas hmeljarke sezijske, je gornji del te doline naravnost izbran, da se povzdigne v eno naših prvih letoviških krajev.

In res so pred vojno te kraje letoviščarji posejali v obilnem številu. Saj tu si našel mir po mestnem življenju vznemirjeni duši in odmor izmučenemu telesu.

Zal, da se letoviško življenje ne more razviti tako, kakor bi bilo želeli in kakor ti kraji zaslužijo. Vzrok temu so v prvi vrsti neurejene prometne razmere. Ne moremo se dovolj čuditi poštenemu in brzotavrnemu ravnateljstvu, ki se tako malo briga za ta prekrasni konček slovenske zemlje. Ako izvažamo pošto, ki vozi vsak dan iz Rečice ob Paki v Mozirje, ki sprejme na voz le enega potnika (ali pa ga tudi ne sprejme), ter enkratne zveze na dan med Mozirjem in Ljubnem, Gornjo Savinjsko dolino sploh ne pozna poštinih zvez. Pošta ti prenašajo po potrebi s konjem (!) kakor pred stoletji. Prebivalstvo se upravičeno pritožuje nad zanemarjenjem in omalovaževanjem teh krajev, in to tembolj, ker so imeli pred in še med vojno prilično urejene poštne razmere. Ceste so dobre, ako se ne oziramo na silne plasti prahu, ki pa je pri tej vročini neložiben.

Prenočivši v Mozirju, sem krenil drugo jutro dalje po Savinjski dolini do Nazarjev. Občudujajo gorato zaledje in zeleno okolico s prilazno cerkvijo in romantičnim gradom, sem zavil na levo v Zadrebško dolino, po kateri žene svoje valove in goni žage rečica Dreta. Na levi in desni sem opazil velikanske skladišča lesa in poslušal škripanje žag, kar dokazuje, da tu cvete kupčija s lesom. Večina lesa je last ljubljanskega knezoškofa.

Že se je dvigala pred menoj raztegnjena Menina planina in nedolgo za tem sem zavil v Gornji grad z zgodovinsko zanimivo stolnico (slike Kremser Schmidta) in škofovim gradom. Ker mi je kraj že bolj znan, se nisem dosti razgledaval, temveč posetil znanega planinskega organizatorja in pisatelja g. Kocbeka, nadučitelja v Gornjem Gradu, ki mi je razkazal bogato knjižnico Planinskega društva.

Ogled zanimive ledene jame «Jespe» sem odložil na drugo priliko in odkorakal drugi dan po cesti, vodeči med šumečimi gozdovi, proti Ljubnem. Zopet kraj, ki vsebuje vse lastnosti za dobro letovišče.

Dolina se odtod dalje vedno bolj zožuje. Strmi obronki, po katerih curlija tu in tam voda, in globoko v strugi peneca se Savinja me spominjajo, da prodiram bolj in bolj v osrčje gora. Medpotoma sem občudoval umetnost narave, ki je s tako preprostimi sredstvi zgradila tako zanimiv most, kakor je Jezernikova brv med Ljubnem in Lučami. Vode je tu dovolj, celo malo jezerce najdemo v bližini kniže Jezernika. Kmalu mi je ustavila pot Raduha z mogočnimi razrastki, pod katerimi stoji prava pravcata gorska vasica Luče. Koliko lepote in prijetnosti za letoviščarje ali turiste! Raduha, ki jo je opeval že blagi Slomšek, te vabi, da se popneš na njene razrvane grebene. Če pa nisi turist, najdeš v dolini in po stranskih grapah vsega, česar ti počeli utrujeno srce. Tudi v kulinaricnem oziru je poskrbljeno.

Od Luče dalje ti začneja odkrivati narava še radodarnije svoja čuda. Dolina se zdaj zoži, zdaj razširi, zdaj kipe nad nami nebotične stene, zdaj polzi pogled po položni rebi. Pod teboj šumi in buči razpenjena Savinja in siplje v ozračje prijetno vlago. Že misliš, da ti je neprodna stena zastavila pot in te zavrnila nazaj, ko zdajci zapaziš, da vendar ni tako. Pred teboj stoji slovita «Iglja», ki strmi proti nebu, kakor nem, a vendar glasen memento «Oglej si mojo krasoto». Pod Iglo se nahaja kraški fenomen, presihajoč studenec, katerega strukturo je podmenoma razložil dr. Seidel v Planinskem Vestniku in pa v svoji knjigi «Savinjske Alpe». Letos je bil zaradi suše, žal, suh. Malo pred Solčavo se izliva v Savinjo Bela, v bližini Rogovica pa se nahaja studenec, ki je znan po svojem višičastem žlebu, zaradi česar

so ga Nemci krstili «Gabelwirt». Tod vodi pot v romantični Rožanov kot, proslavljen po naravnih krasotah, lepih prehodih in originalnih prebivalcih. Prenočim sem v Solčavi, znani iz Slomškovih pesmi, slikoviti gorski vasiči med Raduho, Ovčevno in Hudo pečjo, ki je postala večjega pomena, ko se je, po zaslugi g. Robleka iz Zalca, zgradila od Solčave dalje cesta, ki vodi celo za avtomobile in s katero se je otvorila Logarska dolina posejanju širšega občinstva. Vasica ima tudi svojo zgodovino, ker so od časa do časa bivali tu razne plemiške rodbine. Ostanek tega časa so imena «Kneza», «Viteza» in «Vitezič», ki jih še sedaj nosijo domačini.

Po svežem jutranjem vzduhu sem naslednje jutro korakal proti Logarski dolini (ljudstvo govori Logarska dolina, ne Logarjeva dolina, kakor pogrešno piše večina slovenskih publikacij). Med prilaznimi gozdovi in romantičnimi tesnami me je vedla pot bližje in bližje k cilju. Cesta je mestoma lepa, mestoma pa v tako slabem stanju, da sem se v resnici čudil, kako je mogoče po tej cesti voziti naš kralj s svojim avtomobilom. Po približno trideseturni hoji sem dospel do Podbreznika, kamor je privozi tudi kralj s svojim avtomobilom.

Se par korakov in obstrmel sem. Nisem bil tu prvič, toda ko se odpre pred človekom ta nebotični amfiteater v vsej svoji veličastni prelesti, mu mora obstati srce. Tu se družijo mür planinske ravnice z divjo romantičnostjo visokega pogorja. Mehke livade, ki jih namaka žuboreča Savinja (tu imenovana Črna), harmonično kontrastirajo z nedostopnimi, belimi stenami gorovja, ki nas obkroža. Ko pogledaš nato še proti sinjemu nebu, je slika popolna, slika, kakršne še ni izvršila človeška roka. Kakor je proglasil angleški prirodopisec Sir Humprey Davy Gorenjsko dolino za eno najlepših, kar jih je videl na svetu, tako se Logarski dolini ni mogel načuditi slavni geolog Ami Boné, ki je dejal, da je videl kaj podobnega le v Pirenejih. Da bi bila ta dolina odprta evropski publiki, že davno bi prednjačila toli hvaljenim švicarskim in tirolskim Alpam.

Lepa cesta pelje do dobro obiskovane Piskernikove koč, last Savinjske podružnice SPD. Tu moraš odpočiti in občudovati razgled, Kotlino obrobajo slihi, nebotični vrhunci Krofličke, Ojstrice, Planjave, Brane, Turske gore, Rlnke, Mrzle gore in drugih nižjih gor. Vse ubrano, kakor bi se hotela narava samo laskati človeku. Posebno markantna je v obliki piramide drzno proti nebu kipeča Ojstrica.

Za nami je že takozvani drugi izvir Savinje, ki jo ljudje nazivajo Črna in ki dobi šele po izviru Jezernice pri Podbrezniku ime Savinja. Glede imena Savinja strokovnjaki niso na jasnem. Kocbek jo dosledno imenuje Savina, ljudje pravijo Sávina, Sávja, Sávja. V gozdu pred Piskernikovo kočjo je večkratni odmev. Nad kočjo je naraven bazen za kopeli, pod njim pa slap, kadar ni suše.

Dalje nas vodi pot deloma med gozdovjem, deloma po planem, po gladki zemlji ter po pesku in grmovju proti sklepu doline. Veličastneje bi se dolina ne mogla zaključiti. Mogočen presék in pred teboj se dviguje v višino stena, navidez neprehodna, ki pa jo je človeška noga vendar premagala. Dika stene je slap Rinka, ki se z divjo silo, a vendar v elegantnem loku meče preko skaln v dolino. Višina padca, 123 m v celem, dá sklepati na veličastnost tega naravnega pojava. Pod slapom je tekot stoletij nastal apnen stožec, ki ga neprestano obspajajo polzeči curki vode. Voda se kmalu nato izgublja pod zemljo, da se pokaže pod Piskernikom zopet na dan kot Črna. Oramozna struga pa drži dalje v dolino, a je napolnjena z vodo le ob nalih ali kadar se tali sneg.

(Konec prth.)

Priporočajo se:

Skladščica: Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d. p.]	Gradbeno podjetje, ing. Al. Hrovat in Alb. Černe, Krekov trg 10/L
Spedičija: Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d. p.]	Stavbeno podjetje Tavčar & Svetina, Gosposvetska c.
„Orient“ d. d., Sodna ulica šte. 3, telefon 463.	Josip Bajželj, steklar, Gosposvetska cesta
Trgovine: Trgovina z usnjem in čevljarstvi potrebščinami Sestak & Ravnihar, Sodna ulica 4.	Mehanična delavnica: [d. p.] Bar Franc, Cank. nabr. 5. Tel. 407.
J. C. Mayer, manufaktura, Ljubljana	Pisalni stroji: [d. p.] Bar Franc, Cank. nabr. 5. Tel. 407.
Trgovina z železnino in cementom Erjavec & Turk, pri „Zlati lopati“, Valvazorjev trg 7.	Razmnoževalni aparati: [d. p.] Bar Franc, Cank. nabr. 5. Tel. 407.
Snoj & Modic, manufaktura, Prešernova ulica 3.	Ed. Skopek, urar, Mestni trg 8. Velika zaloga ur, zlatnine in srebrnine. Lastna strokovna delavnica. Cene nizke.
Trgovina z železnino O. Zajc, Florjanska ulica.	E. Moré, sodavičar, Martinova cesta
J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova c. 3, trgovina z oblekami.	Litografski zavod Cemažar in drug, Cesta na južno železnico, za belgijsko vojašnico. Vsakovrstne etikete, lepaki in druga litografska dela.
Grom, carinsko posredništvo in spedičija, Kolodvorska ulica 41.	Fotografski umetni zavod Avgust Berthold, Ljubljana, Sodna ulica 13
Ivan Jax in sin, Gosposvetska cesta. Šivalni stroji, pisalni stroji in kolesa.	

Magistra in starejšega asistenta išče lekarna Posavec, Celje.

Nastop po dogovoru.

M. KUŠTRIN LJUBLJANA

Tehniško in elektrotehniško podjetje. Trgovina s tehničnimi in elektrotehničnimi predmeti na drobno in na debelo. Velika zaloga vseh vrst gumij, klesne in avtomobilske pnevmatike. Slavno zastopstvo polnogumijastih obročev iz tovarne „WALTER MARTINY“. Na razpolago je hidravlična stiskalnica za montiranje polnogumijastih obročev.

Centrala: Ljubljana, Rimska cesta šte. 2.

Telefon šte. 588.

Brzovarji: Kuštrin Ljubljana.

Podružnica: Ljubljana, Dunajska cesta šte. 20.

Telefon šte. 470.

Maribor, Jurčičeva ulica šte. 9. Telefon št. 133.

Beograd, Knez Mihajlova ulica 3.

Radi preselitve

Proda se takoj pod zelo ugodnimi pogoji, večje obrtno podjetje, vse prenovljeno, z vodno silo, stroji, lastno električno napravo, gospodarskim poslopijem ter 1¹/₂ orala za raščeno gozda, stvar bi bila pripravna za vsako poljubno večjo obrt, je v bližini Ljubljane, 3 km od postaje. Dopiši se prosijo pod šifro „Vodna sila“ na anouc. družbo Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3.

KONTORISTKA

dovršena stenografska in strojepiska, ki obvlada popolnoma pismono in ustno nemški in slovenski jezik, se išče za pisarno železninske tovarne na Gorenjskem. Natančne ponudbe je vpslati pod „Železninska tovarna“ na upravo „Jutra“.

Slavenska banka

d. d.

podružnica Ljubljana

preje Jugoslovanska Union-Banka

ZAGREB

BEOGRAD

Bjelovar, Brod n./S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Monoštor (Baranja), Murska Sobota, Osijek, Rogaška Slatina, Sombor, Sušak, Sabac, Sibenik, Škofja Loka, Velikovec, Vršac.

Agencija: Buenos Aires (Argentina).

AFILIACIJE:

BUDAPEST: BALKAN BANK R. T.

SPLIT: JUGOSLAVENSKA INDUSTRIJSKA BANKA.

WIEN: BANKHAUS MILAN ROBERT ALEXANDER.

Delniška glavnica in rezerve ca. K 200,000.000

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Domače vesti

* **Ministrski predsednik Pašić** na Bledu. Včeraj popoldne ob 1/3. se je pripeljal v Ljubljano ministrski predsednik Nikola Pašić ter je nato v avtomobilu nadaljeval svoje potovanje na Bled, da poroča kralju o politični situaciji.

* **Nikola Mihanović** za slovansko naselbino v Argentini. Naš jugoslovanski rojak Nikola Mihanović, eden najuglednejših slovanskih naseljenikov v južnoameriški republiki Argentini, je poklonil tamošnjemu Narodnemu združenju znesek 500.000 pečev, po sedanjem kursu 50 milijonov jugoslovanskih kron za gradnjo 20 privatnih hiš ter za ustanovitev zdravniške postaje in otroškega zavetišča za prebivalstvo teh hiš. Z gradnjo projektiranih poslopij se prične že prihodnjo pomlad.

* **Vstoličenje prvega župnika hrvaško-katoliške reformne cerkve** v Zagrebu. V nedeljo se je vršilo v Zagrebu brez vsakega najmanjšega incidenta slovesno vstoličenje prvega župnika prve župe hrvaško-katoliške reformne cerkve. Dvorana «Kola» je bila nabito polna župljanov iz vseh krajev Hrvaške. Svedčano daritev v hrvaškem jeziku je daroval novi župnik Cerovski, propoved o pomenu in ciljih reformne cerkve pa je imel dr. Stjepan Vidušić.

* **Doktorjem eksportne akademije** je bil promoviran na akademiji v Lausanni (Švica) g. Bogomir Hofbauer, sin okrajnega glavarja Hugona Hofbauera pri odd. za notr. zadeve v Ljubljani. Utegne biti do sploh prvi Slovenec, ki si je pridobil na težkem francoskem švicarskem vsučilišču doktorsko čast. — Čestitamo!

* **Iz inženjerskih krogov.** Izpit za poljedelskega inženjerja je napravil na praški tehnični gospod Sergij Gorjup iz znane rodoljubne hiše na Proseku pri Trstu.

* **Iz justične službe.** Sodnik Anton Radej, doslej prideljen okrajnemu sodišču v Celju, je premeščen kot drugi sodnik k okrajnemu sodišču na Vrhniki.

* **Karl Cankar** — kanonik. Naš rojak Karl Cankar, tajnik škofijskega ordinarijata v Sarajevu, je imenovan za kanonika vrhbosanskega kapitlja.

* **10letnica mature.** Abiturienti II. državne gimnazije v Ljubljani iz leta 1912 priredijo o priliki 10letnice prijateljski sestanek dne 28. julija zvečer ob 8. uri v restavraciji Strukelj v Ljubljani. Dne 29. julija skupen izlet po dogovoru.

* **Za postarico** v Trbovljah 1. je imenovana dosedanja voditeljica tamkajšnje poštne urada 1. gospe Marija Tora.

* **Redukcija stipendij.** Ministrstvo prosvete je imenovalo posebnega delegata, ki bo odločal v Pragi in na Dunaju, da se informira o stanju naših visokih šolcev. Nato se bo odločilo o stipendijah vsem onim študentom in profesorom visokih šol, ki niso izpolnili predpisanih zahtev.

* **Izvajanje agrarne reforme.** V okrožju mariborske agrarne direkcije nadzoruje dela že 2 tedna referent ministrstva za agrarno reformo Tašner in načelnik Nikolić, oboje iz Beograda. Prihodnji teden odstopujeta v območje ljubljanske agrarne direkcije.

* **Obrtno nadaljevalna šola** v Središču. Po dolgotrajnem prizadevanju obrtnih krogov dobi trg Središče končno nepotrebno obrtno nadaljevalno šolo. Šola se odpravi letošnji jesen in sicer za enkrat pripravljani tečaj in prvi letnik. Vodstvo šole prevzame šolski ravnatelj Kosi.

* **Državni preskrbljenci** v inozemstvu. Delegacija ministrstva financ v Ljubljani je izdala naslednjo odredbo: Ker je po naredbi bivšega finančnega ministrstva z dne 25. septembra 1898, št. 47.105 za bivanje državnih preskrbljencev (upokojencev, vdov, sirot itd.) v inozemstvu po-

treben dopust, dovoljen od delegacije, oziroma od ministrstva financ, se smejo državnim preskrbljencem te tedaj potne liste izdajati, če se prosilci izkažejo, da imajo za bivanje v inozemstvu potrebni dopust.

* **Opozorjamo vse obrtnike, industrijce** in delodajalce sploh na razglas Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani v današnji številki našega lista.

* **Smrtina kosa.** V Ljubljani je umrl v nedeljo po kratki bolezni gimnazijalni profesor gospod Hinko Klešnik, ki je bil lansko jesen iz Celja, kjer je služboval dolgo vrsto let, premeščen v Ljubljano. Pogreb se vrši danes ob tridesetih na 3. iz Zvezdarske ulice na pokopališču k Sv. Križu.

* **Nov planinski dom na Vršču.** Kakor znano, je po razmejitvi Italiji pripadel «Dom na Vršču», ki ga je Kranjskoga podružnica postavila malo pred izbruhom svetovne vojne. Vselej zasedbe po Italijanih, ki so tam nastanili svojo finančno stražo, smo izgubili to lepo planinsko postojanko. Da se namomesti ta izguba, je sedaj Slovensko planinsko društvo popravilo in povečalo Erjavčev (prej Vossovo) koč, ki leži na prijaznem holmu tik pod sedlom Vrščem. To koč, ki je bila popolnoma izropana, je čisto na novo opremlila in napravilo iz nje nov adoben planinski dom. Koča je odprta in v vsemi potrebščinami založena. Oskrbenica je g. Zmitkova iz Javornika. Erjavčeva koč ima veliko kuhinjo s novim štedilnikom prostorno obednico in lepo verando ter 6 ločenih spalnih sobic s 11 posteljami in 3 skupna ležišča. Njena lega je naravnost divna, pogled po obkoljujočih jo grebenih Mojštrovke in Prisojnika ter v dolino Plinico in Krnico in na stran dvigajočo se skupino Skrlatice je eden najlepših razgledov v naših Alpah.

Tura je lahka, ker vodi iz Kranjske gore do koč znamenita cesta, ki se je med vojno napravila do vrh Vršča in v Trento. Iz Kranjske gore je le 3 ure hoda. Ta novi planinski dom bo izboljšal za zanimive ture na Prisojnik, Mojštrovko in Razor in za prehod čez Rupe v dolino Plinico ter na Jalovec. Laška finančna straža pri posetu vrhov ne dela ovir. Kakor slišimo, priredi Slovensko planinsko društvo tudi slavnostno otvoritev te svoje nove planinske postojanke.

* **Podružnica Prve hrvaške štedionice** v Ljubljani. Te dni je pričela poslovati podružnica Prve hrvaške štedionice v Ljubljani, ki je prevzela celokupno poslovanje in uradništvo Splošne prometne banke v Ljubljani. Poslovanje te podružnice, ki je obenem glavna podružnica za Slovenijo, se vrši v dosedanjih prostorih Splošne prometne banke v palači Assicurazioni Generali, čez nekaj mesecev pa prične banka poslovati v novi zgradbi na Aleksandrovi cesti. Uprava podružnice v Ljubljani je poverjena gg. Henriku Debevcu, dosedanjemu ravnatelju Splošne prometne banke in Kolomanu Prohaski, dosedanjemu upravitelju in prokuristu Prve hrvaške štedionice v Vukovaru. Poleg ljubljanske glavne podružnice ima banka podružnice tudi v Celju in Mariboru.

* **Čehi v Dalmaciji.** Vselej visokega tečaja česke krone so letos Čehi skoro poplaval vse naše Primorje od Bakra pa tja do Kotora. Polna so jih vsa naša mesta, trgi in letovišča. Računa se, da jih je v Dalmaciji 12.000.

* **Za hitrejšje poslovanje carinarne.** Ministrstvu za finance in promet sta sestavili skupno komisijo strokovnjakov, kateri je poverjena naloga, da pregleda važnejše, zlasti obmejne carinarne in ugotovi vzroke, ki ovirajo hitro in redno carinsko manipulacijo. Ta komisija bo, v kolikor ne bo mogla sama odpra-

viiti vzrokov počasnega poslovanja, sestavila predlog o ukrepih, ki bi bili potrebni za pospeševanje carinskega poslovanja.

* **Požar na Vačah.** Pri posoetniku Francu Planinšku na Hosti pri Vačah je v petek zvečer izbruhnil požar, ki je uničil dva kozolca, žito, seno in razno gospodarsko orodje. Škoda znaša približno 200.000 kron. Sumi se, da je požar zanetila zlobna roka.

* **Gledališka menza v Osijeku.** Da se članom osiješkega gledališča olajša življenje, ki vsled naraščajočih draginje postaja vedno težje, snuje se v Osijeku gledališka menza, katere naloga je, da za znatno znižano ceno nudi članom dnevnim oskrbo. Menza se aktivira že početkom letošnje gledališke sezone.

* **Gradnja vodovoda** v Novem Sadu. Mesto Novi Sad je s pitno vodo zelo slabo preskrbljeno in je mestno zastopstvo vsled tega sklenilo, da zgradi v čim krajšem času modern vodovod. Gradbeni dela bo izvršila neka angleška tvrdka.

* **Zanimiv proces.** Bivši sarajevski metropolit Leticia je vložil tožbo proti nekemu svečeniku zaradi člankov, katere je ta s svojim podpisom objavil v «Srpski reči». Obravnava bo zanimiva tudi zaradi tega, ker se bo pri tej priliki sodno ocenilo delovanje sarajevskega metropolita v avstrijski dobi.

* **Medvedi v ljubljanski okolici.** V Mokre nad Lgom so se v zadnjem času pojavili medvedi, ki prihajajo tudi v dolino. Tako so se te dni medvedi sprehajali po senožetih med Mokrem in Kureškom. Pastirji so pred njimi zbežali in pustili živino. V obče pa se ljudstvo medvedov nič kaj ne boji, ker doslej niso napadli ne pastirjev, ne živine.

* **Pazite na otroke.** Posoetnikova hčerka Francka Kern iz Potoka pri Kaniku je zašla doma neopazeno na pod in stikala tam okoli slamožrnice. Ko je segla z desnico med kolese, se je isto premaknilo in ji zmečkalo prste.

* **Gozdni požar.** Z Loke pri Zidanem mostu nam poročajo: V nedeljo se je vnel v našem grajščinskem gozdu požar, ki je velik del gozda uničil. Naša požarna bramba je končno omejila ogenj in je bila do četrte ure zjutraj na mestu.

* **Slovenec utonil v Donavi.** Orožnik Anton Rebernik, pridržen orožniški podoficeri šoli v sremski Kamenici, je te dni pri kopanju v Donavi utonil. Šoleci in oficirji učitelji so pokojniku priredili časten pogreb. Rebernik je bil rodom Slovenec iz St. Jurja v Slovenskih gorah.

* **Strašen samomor v deliriju.** Služatelj tehniške visoke šole v Pragi Nikola Boić se je zaradi bolezni nedavno vrnil v Zagreb ter je bil sprejet na lečenje na vsučilišni kliniki. Obol el je na legarju. V deliriju dvignil se je mahoma s postelje ter skozi okno I. nadstropja skočil na ulico. Boić je z razbito lobanjo obletel mrtev na hodniku.

* **Drobne vesti.** Trgovcu Andreju Mauseju iz Srednje vsi je bila na metliškem kolodvoru ukradena denarnica, v kateri je imel 50.000 kron. — Krojaškemu pomočniku Ivanu Kregarju z Visokega je bil ukraden nahrbtnik, v katerem je bilo manufakturnega blaga v vrednosti 15.000 kron.

* **Zoraida-Rouge, št. I. in II.** Rožnato lice in ustnice in pod njimi biserni zobčki, to je najlepši kras ženskega bitja. Da izgleda čim naravnost, mora rabi ti «Rouge» št. I. in II. «Rouge de Zoraida» je najnaravnost rdečilo za lice in ustnice, da so neopazno in naravno lepo svetleče kot razevela roža.

* **Zoraida-krema** je nad vse priljubljeno sredstvo ženskega sveta zaradi svojega divnega učinkovanja. Po parkratni rabi odstranjuje zajedalke, lišaj, pegi, lise in mastno kožo ter napravi lice izredno lepo, belo kot najfinejši alabaster.

Kriza srbskega knjigotrštva.

Po beograjskem «Vremenu» posnemamo:

Po dobri in plodoviti knjigotršni sezoni v prošlem letu je nastopila opasna reakcija, kriza, ki preti uničiti srbski knjižni trg. Glavni vzrok krize je dnevno podraževanje tiskarnskih potrebščin in papirja. Razlika v cenah od prošlega leta je tolika, da jo n. pr. lani tiskanje knjige v 5000 izvodih stalo do 15.000 dinarjev, a letos do 70.000 dinarjev. Razmerno so se seveda morale tudi knjige podražiti za 200 do 300 odstotkov; naravna posledica tega in današnjih razmer pa je slaba konsumpcija: inteligentni proletarci ne zmorejo takih cen, bogataši so desinteresirani, intelektualno zastala publika, ki je pa marsikdaj bolje situirana kakor inteligenca, sega le po zvezkih detektivskih in opolzkih romanov.

Toda poleg materialnih težkoč leži glavni razlog krize v slabi organizaciji srbskih knjigotročev v provinci, ki vsled raznih unosnejših spekulacij gubijo zmi sel za plasiranje dobrih knjig. Srbija ima okrog 600 knjigotročev, med njimi pa je samo 15 založnikov. Ob porasti tiskarskih stroškov se je poizkušalo s tiskanjem knjig v valutno slabše situiranih državah; toda finančni minister je udaril na knjige, tiskane v srbohrvaščini, visoko uvozno carino (6 dinarjev na kilogram mehko vezane knjige). Ironija je pa v tem, da s to naredbo niso prizadeti madžarski in nemški knjigotroci v naši državi, ki prodajajo knjige v tu jih jezikih.

Katere knjige se najbolje razpečavajo? Učne knjige vseh strok! To se tolmači tako, da je po vojni mnogo ljudi v novem položaju — homines novi — a njihovo staro znanje ne zadošča več povečanim zahtevam velike države. Mnogo slabše se prodaja domače leposlovje: največ se romani, manj dramska literatura, po pesniških zbirkah pa skoraj ni popraševanja. S prevodi je boljše: v prvi vrsti ruski, potem francoski, manj nemški; angleških in italijanskih pa je malo in ne preveč dobrih. V tujih jezikih se kupujejo največ nemške in francoske knjige: Ewers, Anatol France, Romain Roland, Strindberg so glavna imena knjižne konsumpcije v Beogradu.

Iz življenja v Abesiniji.

V italijanskih listih priobčuje neki profesor zanimivo sliko svojega potovanja po Abesiniji:

«Ko sem jezdit nekoč mimo orjaških sikomor, v katerih senc se je prejšnji dan vršil velik narodni turnir, in opazoval krvave sledove včerajšnje borbe, vzklilne naenkrat eden iz mojega spremstva: «Tam prihajajo oni, katere je bog prezl: glejte nakažence! Bežimo odtd!» — Ustavil sem konja sredi poti in z bičem zapretil svojim abesinskim spremljevalcem, ki so se hoteli ogniti srečanju s «preziranimi».

Blizala se nam je četa na konjih, okrog petdeset jezdecev, bolanih na lepri. Vodil jih je poglavar, siv, visok stavec s strašno spačenim obrazom. Bolniki lepre beračijo v Abesiniji od kraja do kraja; povsod se jih izogibljejo in jih proklinjajo. Da bi se jih prebivalstvo otroslo, je podarilo vsakemu konja, ker drugače se niso hoteli premakniti z mesta, približati se jim pa ne upa noben zdrav Abesinec. S svojo ogabnostjo in odvratnostjo, katero izzovejo povsod, si dobavljajo hrano in ostalo. Kadar se pred abesinskim selom pojavijo njihovi nakaženi obrazi, se prebivalci razbežijo z grozo in strahom. Sele v primeru razdalj se pričnejo pogajati z nepovoljnimi gosti. Radi jim damo vse življenske potrebščine, kar jih jemore soto, če le obljubijo da se bodo odstranili.

Opasni jezdeci so se ustavili pred menoj v gotovi razdalji. Vsi so glasno kričali, kar se je zdelo, da hočejo z zateglimi vzdihli vzbuditi sožalje. Drigali so visoko svoje izpodane roke in se odkrivali, da sem lahko videl njihove spačene obraze. Kričali so: «Bel! človek, ki ne bežiš pred nami, usmili se nas!» Večina njih je bila privezana na konje. Zapovedal sem svojemu slugi, naj vrže pred nje na zemljo nekaj zlatnikov, nakar se je najmočnejši med njimi sklonil s konja in pobral denar. Z glasnimi kriki so se mi zahvaljevali, ko sem jezdit dalje.

Moška moda na Angleškem.

Med zle posledice svetovne vojne štejejo londonski listi tudi začetjanje moške mode v Londonu, ki je pred vojno užival ugled rodnega mesta vseh novosti, elegantnega moškega sveta. Veliki korzo, ki se je ob nedeljskih dopoldnevih vršil v znamenitem Hyde-parku in je služil za lansiranje možkih modnih novotarij, prikazuje sedaj po vojni — vsaj v očeh visokih angleških žentlmenov — samo popuščanje finega okusa. Razume se, da se ob nedeljskih promenadah v Londonu še zmiraj najde Anglež, zvest tradiciji in visokemu cilindru, ki se pa zgublja v množici ostalih, ki nosijo navadne sakó-obleke in k temu še mehek klobuk. — Vendar je v Londonu zadnje čase postalo zopet aktualno, da se nedeljski korzo v Hyde-parku ponovno dvigne na svojo predvojno višino in da tako angleška moda zopet stopi na prvo mesto. Na javnih predavanjih in diskusijah se bo razpravljalo o modnih zadevah in bodo postavljeni pogoji, katerim bo moral ob raznih prilikah ugoditi eleganten žentlmen.

Neki londonski modni specialist objavlja sledeča navodila: ob delavnih dneh, ko gre človek po svojih opravkih, sta prikladna sakó-obleka in cilindar, ki pa ni obligaten; le k črni obleki ne pristojata mehak klobuk. Važna vloga je v angleški modi namenjena perilu in kravati. Elegantne se smatrajo vse pletene svilene zaveznice. Mehak ovratnik ni več v modi, trdi ovratniki se nosijo enostavni, ali dvojni. — Lakasti čevlji spadajo odleje samo k črni obleki in cilindru. Sicer se pa razume, da se ne da govoriti o angleški modi brez cilindra, ki se v Londonu lahko nosi menda vselej in k vsaki obleki...

Objave

* **100 odst. pribitek k gostaščin** v Ljubljani. Pokrajnska uprava je potdila sklep občinskega sveta z dne 30. marca t. l., da pobiraj mestna občina od 1. maja t. l. dalje 100 odst. pribitek na gostaščino. Ta pribitek se steka v fond za zgradbo stanovanjskih hiš.

* **Začasna delavska zavarovalnica** zoper nezgode v Ljubljani se je preselovala s 1. julijem 1922 v smislu zakona o zavarovanju delavcev z dne 14. maja 1922 Ur. l. št. 62-22 v izpostavo Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu. Interesenti se opozorjajo, da naslavljajo vse dopise na naslov: «Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu, izpostava I. v Ljubljani, Cankarjevo nabrežje 3».

Odgovorni urednik Pr. Brozovič, Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra», Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

F. DEBELJAK (prej A. Rasberger)

Ljubljana, Sodna ulica 5 prodaja zaupljivim kupcem na obroke gramofone, plošče, zvočnice, igle, peresa in vse gramofonske dele.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

Opr. št. I—178/22.

Razglas vsem delodajalcem v Sloveniji.

Dne 1. julija 1922. se je začel izvajati Zakon o zavarovanju delavcev (okrajšava: ZZZ) od 14. maja 1922. Zakon je bil objavljen v Službenih novinah od 30. maja 1922, št. 117, in v Uradnem listu od 13. junija 1922, št. 62. Po tem zakonu je postala **Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani** z dnem 1. julija 1922 **Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani** kot krajevni organ **Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu**, Preradovičeva ulica št. 44/II (hrvaški: Srednji urad za osiguranje radnika u Zagrebu, Preradovičeva ulica br. 44/II), ki je edini nositelj obveznega zavarovanja delavcev za slučaj bolezni in nezgode na vsem področju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Organizacija poslovalnice in ekspozitur bivše Okrajne bolniške blagajne v Ljubljani ostane do nadaljnjega tako v stvarnem kakor v krajevnem oziru nelpremenjena in se vsaka istih poslej imenuje: **Poslovalnica ljubljanskega okrožnega urada za zavarovanje delavcev** v (na) itd. Seznam poslovalnic z označbo njih okolišev se nahaja na koncu tega razglasa.

V naslednjem se opozarjajo delodajalci v njih lastnem interesu in v interesu njih delavcev (uslužbencev, nameščencev) na najvažnejše določbe tega zakona, po katerih se je ravnati.

A. Dolžnost prijave delavcev (uslužbencev, nameščencev).

Na podstavi navedbe ministra za socialno politiko od 3. junija 1922, št. 1077, o izvedbi citiranega zakona, priobčene v Službenih novinah od 24. junija 1922, št. 137, in v Uradnem listu od 30. junija 1922, št. 70, morajo vsi delodajalci prijaviti najpozneje v zakonitem roku 8 dni po prejemu tega razglasa pri pristojnih poslovalnicah okrožnega urada za

zavarovanje delavcev v Ljubljani na prijavnih tiskovinah vse svoje delojemalce, ki so jih imeli dne 1. julija 1922 zaposlene, ne glede na to, če so jih že imeli prijavljene ali ne. Prijaviti je tudi vse one delojemalce, ki so bili do sedaj oproščeni dolžnosti zavarovanja za slučaj bolezni, ker novi zakon takih izjem ne dopušča.

One delojemalce, ki so bili zavarovani že po prejšnjem bolniško-zavarovalnem zakonu, je obenem z novo prijavo z dnem 30. junija 1922 objaviti na tiskovinah (odglasnicah), ki jih imajo delodajalci že od prej v rokah. Duplikati za morebiti izgubljene odglasne tiskovine se dobje pri vseh poslovalnicah.

One delavce (uslužbence, nameščence), ki so po 1. julija 1922 izstopili iz dela, je prav tako na prijavni tiskovini prijaviti, obenem jih pa na odjavni objaviti. Na ta način bo vsaki poslovalnici okrožnega urada mogoče ugotoviti število dne 1. julija 1922 pri vsakem delodajalcu zaposlenih delavcev, število na dan odziva temu razglasu in število od 1. julija 1922 do dneva odziva temu razglasu iz dela izstopivših delavcev (uslužbencev, nameščencev).

Te prijave in odjave so potrebne zaradi uvrstitve delojemalcev v nove mezdne razrede, katerih je 17 (do sedaj jih je bilo 13) in po katerih se ravna zavarovalni prispevki, ki jih imajo plačevalci delodajalci in njih dolejemalci, ter bolniške podporne dajatve (podpore) članom in njih svojcem. Na odredbo osrednjega urada se vse one člane, ki do 31. julija 1922 ne bi bili nanovo prijavljeni, uradno uvrsti iz sedanje 13. mezdne stopnje v novi najvišji, t. j. 17. mezdni razred, ker bo okrožni urad (poslovalnica) smatral, da ta mezdni razred odgovarja mezdam (plačam, oziroma službenim prejemkom) dotičnih delavcev (uslužbencev, nameščencev). Razen tega bo zamudne delodajalce kaznovala pristojna politična oblast zaradi kršitve § 194. odstavka 1., oziroma § 195. odstavka 1., ZZZ z občutnimi globami.

V pojasnilo za pravilno izpolnitev tiskovin so na njih hrbtni strani natisnjena potrebna navodila, po katerih se je ravnati, da se omeji morebitno nepotrebno dopisovanje in odvrnejo nepotrebni stroški. Posebno važno je, da je pravilno navedena plača (v gotovini, v naravi ali v blagu, dajatve tretjih oseb itd.) ter opravilo, značaj ali način zaposlenosti delojemalca. Oznaka «delavec» ne zadostuje, temveč je potrebno navedeti: «nakladalec lesa», «kopač», «žagar», «voznik», «kovinski stružar», «železolikar», «strojni ključavničar», «stavnbi ključavničar».

«kurjač», tiskarski strojnik», «stavec», «strojni stavec», «faktor», «tiskarniški hlapec», «krojač», «krojaški prikojalec», «trgovski pisarniški uradnik» itd.

Če obsega podjetje več panog obratovanja ali več obratov, je navedi poleg vrste zaposlenosti delojemalca (značaja, opravila) tudi odstotek obrata ali obrat, v katerem je prijavljenec zaposlen, ker je to važno za uvrstitev v nevarnostni razred in odstotek ter za predpis prispevkov za nezgodno zavarovanje. Delodajalci, ki imajo svoje obrate že priglašene pri izpostavi I. osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani (bivši Začasni delavski zavarovalnici za slučaj nezgode v Ljubljani), naj navadejo poleg obrata tudi obratno soštevilko, ki je razvidna iz svoječasnno firmen vrocenega odloka imenovane zavarovalnice. Poslej se bo vodil izvid članov tudi v bolniško-zavarovalnem oddelku ločeno po posameznih obratih.

Ako bi obstojal o zavarovalni obveznosti posameznih delojemalcev dvom, jih je kljub temu prijaviti, dvom pa naj se na prijavnicah označi. Ako bo urad ugotovil, da kak delojemalec ni zavezan zavarovanju, ga kljub prijavi ne bo uvrstil med svoje člane in bo o tem delodajalca obvestil.

Način prijavljanja.

Zavarovanja zavezane osebe mora vsak delodajalec prijavljati na predpisanih tiskovinah. Podjetjem, ki redno zaposlujejo več nego 20 delavcev (uslužbencev, nameščencev), sme okrožni urad dovoliti, da prijavljajo svoje uslužbence z mezdinimi zapiski.

Izpembe v stanju ali razmerju družine delojemalca (če se ožeci, omoži, loči, če odvodi itd.) ter izpembe v zaslužku, opravilu, značaju ali načinu njegove zaposlenosti (n. pr., če vajenec postane pomočnik, delavec preddelavac ali delovodja, kovinski strugar, livar, črkoštev faktor itd.) je prijavljati na posebni tiskovini «Prijavnica o izpembah pri članu».

Pripominja se, da je po zakonu izključno in edino le delodajalec odgovoren za pravilno izvedbo prijave, odjav ter prijave izpembe. V slučaju neprijave, zakasnele prijave ali nepravilne prijave ga zadevale občutni stroški v zmislu § 11. ZZZ in znatna globa, ki jo naloži pristojna politična oblast.

V pojasnilu.

Kdo je zavezan zavarovanju za slučaj bolezni in nezgode,
na službo naslednja navodila:

Zavarovanju zavezane so vse osebe, ki dajejo na podlagi kakršne-
ga koli službenega razmerja svojo telesno ali duševno moč v najem.
Posebe se opozarja, da so od 1. julija 1922 dalje zavarovanju zave-
zani tudi vsi hišni posli (dekle, služkinje, pestunje, dojilje, sobarice,
kuharice, hlapci itd.), vajenci, praktikantri, volonterji ter učenci v de-
javnicah javnih učnih zavodov itd. Zavarovanju zavezani so tudi tako-
zvani hišni delavci, t. j. osebe, ki se bavijo z najemnim delom
v svoji lastni delavnici ali na svojem lastnem stanovanju po naročilu
in na račun drugih oseb, katere se bavijo z obrtom, trgovino ali indu-
strijo, tudi če nabavljajo sirovine in pomožni material sami in čeprav
postransko delajo tudi na svoj lastni račun.

Zavarovanju za slučaj bolezni so dalje zavezani državni in javni
nameštenci, ki so bili po zakonu do sedaj zavarovani (provizorični in
pomožni sluge), in oni, ki na podlagi službenih predpisov v slučaju
bolezni ne dobivajo plače celih 26 tednov (pol leta), računajoč od
dneva njih obolenja, četudi dobivajo stalno mesečno plačo, za slučaj
nezgode pa se zavarujejo državni in javni nameštenci, če nimajo sami
in njih rodbina pravice do pokojnine, ki ustreza odškodnini v zmislu
XI. poglavja ZZZ.

Zavarovanju so zavezani tudi delavci (uslužbenci), naši državljani,
ki so stalno zaposleni v tujemstvu na račun tuzemskih podjetij,
razen, če so že zavarovani na podlagi zakona dotične države.

Izveti od zavarovanja so začasno le poljski delavci in poljedelski
posli, ki niso zaposleni pri strojih, dalje delavci v kaznilnicah ter ne-
stalni hišni posli, najeti za nestalna trenutna dela, kakor je pranje,
žaganje drv itd.

Rok za prijavo in odjavo delojemalcev ter prijavo izprememb v njih
zastavku in drugih razmer je 8 dni, računajoč od dneva, ko je delo-
jemalec stopil v delo, oziroma izstopil iz dela, oziroma se je izvršila v
višini njegovih prejemkov, v značaj ali načinu njegove zaposlenosti
itd. izprememba.

Osebe, ki so najete za manj nego 8 dni, se mora prijaviti takoj po
njih vstopu v delo. S prijavo takih oseb se lahko obenem izvrši tudi
njih odjava.

B. Dolžnost prijave obratov.

Po ZZZ vrši okrožni urad za zavarovanje delavcev vse krajevne
posle nevarnega zavarovanja.

Vsak delodajalec, ki zaposluje v svojem obratu več delav-
cev, zavezanih zavarovanju, ali ki obratuje s stroji, ki jih goni elemen-
tarna sila (para, elektrika, plin, voda, živina, veter itd.), mora v svojo
uvrstitev obratov v nove nevarnostne razrede najkasneje tekom 14 dni
po dostavitvi tega razglašila prijaviti potem pristojne poslovalnice
Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani svoj obrat (ali
več obratov istega podjetja) na predpisani tiskovini «Prijavnica obra-
ta», in sicer v dveh izvodih. Prijave obrata (obrata, podjetja) ni treba
izvršiti onim, ki so imeli že dosedaj vse svoje obrate (podjetja)
zavarovane pri Začasni delavski zavarovalnici za slučaj nezgode v
Ljubljani. Po novem zakonu so vsi, ki so zavezani zavarovanju za
slučaj bolezni, podvrženi tudi zavarovanju za slučaj nezgode; zato
mora vsakdo, ki zavaruje delojemalce za slučaj bolezni, iste zavarov-
vati tudi za slučaj nezgode.

V roku 14 dni se mora prijaviti tudi vsako izpremembo v obratu
(namestitve novih strojev in slično) na predpisani tiskovini «Prijav-
nica o izpremembi v obratu».

V roku 14 dni je prijaviti vsako prenehanje ali ustavitev obrata.

O uvrstitvi obrata v nevarnostni razred in o določitvi nevarnostne-
ga odstotka bo Okrožni urad obvestil vsakega delodajalca s posebnim
odlokom.

Pri onih delodajalcih, ki bi ne izpolnili svoje prijavne dolžnosti, bo
okrožni urad sam na licu mesta in na stroške delodajalca zbral vse
za uvrstitve obrata v nevarnostni razred in odstotek potrebne podatke.

C. Prispevki za zavarovanje.

1. Prispevki za bolniško zavarovanje.

Na podlagi § 21. ZZZ se vsi zavarovanci uvrste po višini njih
zastavku v 17 mezdnih razredov po sledeči razpredelnici:

Mez- dni razred	Višina mezde (zaslužka) na						Zava- rovana mezda	Skupni dnevni prispevek delo- dajalca in delo- jemalca za boln. zavarovanje
	dan		teden		mesec			
	nad	do	nad	do	nad	do		
dinarjev								
I.		2:50		15:—		62:50	2:—	—:10
II.	2:50	3:—	15:—	18:—	62:50	75:—	2:50	—:13
III.	3:—	3:60	18:—	21:60	75:—	90:—	3:—	—:15
IV.	3:60	4:40	21:60	26:40	90:—	110:—	3:60	—:18
V.	4:40	5:40	26:40	32:40	110:—	135:—	4:40	—:22
VI.	5:40	6:60	32:40	39:60	135:—	165:—	5:40	—:27
VII.	6:60	8:—	39:60	48:—	165:—	200:—	6:60	—:33
VIII.	8:—	9:60	48:—	57:60	200:—	240:—	8:—	—:40
IX.	9:60	11:60	57:60	69:60	240:—	290:—	9:60	—:48
X.	11:60	14:—	69:60	84:—	290:—	350:—	11:60	—:58
XI.	14:—	16:80	84:—	100:80	350:—	420:—	14:—	—:70
XII.	16:80	20:—	100:80	120:—	420:—	500:—	16:80	—:84
XIII.	20:—	24:—	120:—	144:—	500:—	600:—	20:—	1:—
XIV.	24:—	28:80	144:—	172:80	600:—	720:—	24:—	1:20
XV.	28:80	34:—	172:80	204:—	720:—	850:—	28:80	1:44
XVI.	34:—	40:—	204:—	240:—	850:—	1000:—	34:—	1:70
XVII.	40:—	—	240:—	—	1000:—	—	40:—	2:—

Skupni prispevek za bolniško zavarovanje (prispevek delodajalca
in delojemalca skupaj) znaša 5 odstotkov zavarovane mezde (plače,
zastavku).

Ako ni zaslužek določen na dan, nego za drug čas, se višina dne-
nega zaslužka računa s šestinko tedenskega, s petindvajsetinko meseč-
nega ali s tristoletinko letnega zaslužka.

Ako zaslužek ni določen po času (akordna plača, plača od kosa,
dajatve tretjih oseb, napitnina itd.), se določi zaslužek po znesku, ki
povprečno pripada ali običajno pripada na dan, teden ali mesec.

Kot zaslužek veljajo tudi vse vrste draginskih, družinskih in
drugih doklad, dnevnice, nabavni prispevki, naradni prejemki itd.

Osebe, ki ne dobivajo za svoje delo nobene nagrade ali plače, se
uvrstijo v najnižji mezdni razred.

Zavarovalne prispevke obračunava okrožnemu uradu delodajalec v
celoti. Od prispevka za bolniško zavarovanje, navedenega v gorenji
razpredelnici, sme delodajalec polovico odtegniti od delojemalčevega
zaslužka (mezde, plače).

Ako delodajalec prispevka ni odtegnil takoj pri izplačilu zaslužka
(mezde, plače), ga sme odtegniti naknadno le tekom enega meseca
po izplačilu zaslužka, od katerega bi moral prispevek odtegniti, od-
nosno tekom dveh mesecev, če prejema delojemalec mesečno plačo.
Za osebe brez zaslužka, oz. če znaša zaslužek manj nego 2 Din na
dan, mora plačevati cel prispevek delodajalec sam.

Delodajalca, ki odtegne svojim delavcem (uslužbencem, nameščen-
cem) višje prispevke, nego so predpisani za dotični mezdni razred,
ali ki sklene s svojimi delojemalci delovno pogodbo, poslabšujočo do-
ločbe zakona o zavarovanju delavcev, zadene globa od 100 do 2000
Din, v ponovnem slučaju do 5000 Din.

Prispevke plačuje delodajalec na podlagi pismenega plačilnega na-
loga Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani po poštni
položnici mesečno za nazaj v roku dospelosti.

2. Prispevki za nezgodno zavarovanje.

Kot osnova za odmero prispevkov za zavarovanje zoper nezgode
(prispevna tarifa) je določen za čas od 1. julija 1922 do 31. decembra
1923 prispevek po 8 Din za 100 Din zavarovanega zaslužka (mezde,
plače) in za nevarnostni odstotek 100. Torej se za vsakih 100 Din
zavarovanega zaslužka pobira tolikokrat po 8 par, kolikor znaša ne-
varnostni odstotek, v katerega je obrat uvrščen.

Prispevana tarifa se dobi pri Okrožnem uradu za zavarovanje de-
lavcev v Ljubljani in vseh njenih poslovalnicah. Vsak delodajalec bo
obveščen s posebnim odlokom, v kateri nevarnostni razred in od-
stotek je bil njegov obrat (če ima več obratov, za vsak obrat posebej)
uvrščen.

Prispevke za nezgodno zavarovanje plačuje izključno le delodajalec
sam.

D. Predpisovanje prispevkov.

Prispevki za bolniško in nezgodno zavarovanje se predpisujejo
hkrati s posebnim plačilnim nalogom, ki ima značaj javne izvršilne
listine.

Zoper plačilni nalog je dopustna pritožba tekom 8 dni po prejemu
naloga na Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani. Pritož-
ba mora biti podprta s potrebnimi dokazili (kuponom prijave ali od-
jave itd.).

Po odreditvi ZZZ vložiti ugovor nima odločilne moči; delodajalec
mora torej plačati predpisane mu prispevke brez ozira na to, da je
vložil ugovor.

Ako je vloženi ugovor upravičen, vrne urad delodajalcu takoj pre-
več plačane prispevke, oziroma mu razliko šteje v dobro pri predpisu
prispevkov za prihodnji mesec.

Za neplačane prispevke se zaračunavajo 6 odstotne zamudne ob-
resti od dneva dospelosti do dneva plačila s stroški za izterjanje vred.
Neplačani prispevki se izterjajo administrativnim ali sodno-izvršil-
nim putem.

Predpisani prispevki zastarajo v 5. letih (§§ 42 do 44 ZZZ).

E. Dajatve (podpore zavarovancem).

1. Dajatve v slučaju bolezni.

Zavarovanci imajo v danem slučaju pravico do dajatev (podpor)
po naslednji razpredelnici:

Mezdan razred	Hranarina (boleznina) (§ 45, t. 3, ZZZ)		Porodnina (§ 45, t. 4, ZZZ)		Podpora za delo opre- mo (V ZZZ)	Dojlnina (§ 45, t. 4-2, ZZZ)		Ročninski člani (§ 45, t. 5, ZZZ)		Podpora za delo opre- mo (V ZZZ)	Podpora za porodnice		Pogreb- nina (§ 45, t. 6, ZZZ)
	na dan teden		na dan teden			na dan teden		na dan teden			na dan teden		
	dinarjev												
I.	1-33	9-33	1-50	10-50	28-—	1-—	7-—	28-—				60-—	
II.	1-66	11-66	1-87	13-12	35-—	1-25	8-75	35-—				75-—	
III.	2-—	14-—	2-25	15-75	42-—	1-50	10-50	42-—				90-—	
IV.	2-40	16-80	2-70	18-90	50-40	1-80	12-60	50-40				108-—	
V.	2-93	20-53	3-30	23-10	61-60	2-20	15-40	61-60				132-—	
VI.	3-60	25-20	4-05	28-35	75-60	2-70	18-90	75-60				162-—	
VII.	4-40	30-80	4-95	34-65	92-40			92-40				198-—	
VIII.	5-33	37-33	6-—	42-—	112-—			112-—				240-—	
IX.	6-40	44-80	7-20	50-40	134-40			134-40	1-50	10-50	288-—	348-—	
X.	7-73	54-13	8-70	60-90	162-40			162-40				420-—	
XI.	9-33	65-33	10-50	73-50	196-—			196-—				504-—	
XII.	11-20	78-40	12-60	88-20	235-20	3-—	21-—	235-20				600-—	
XIII.	13-33	93-33	15-—	105-—	280-—			280-—				720-—	
XIV.	16-—	112-—	18-—	126-—	336-—			336-—				864-—	
XV.	19-20	134-02	21-60	151-20	403-20			403-20				1020-—	
XVI.	22-66	158-66	25-50	178-50	476-—			476-—				1200-—	
XVII.	26-66	186-66	30-—	210-—	560-—			560-—					

K zgoraj navedenim dajatvam (podporam) se pripominja:

Oboleli zavarovanci imajo pravico do brezplačnega zdravljenja
(zdravnika, zdravil, bolnišnice, babiške pomoči in podpore, pomožnih
priprav itd.) ter do podpore v denarju a) hranarine ali boleznine, b)
porodnina, c) podpore za opremo rojenca, d) dojlnine itd. V slučaju
smrti zavarovanca gre njegovim svojcem pogrebna.

a) Hranarina (boleznina) znaša na dan dve tretjini zavarovane
mezde (zaslužka, plače).

Izplačuje se, ako je bolnik združen s pridobitno nesposobnostjo
in ako traja dlje nego 3 dni, za čas pridobitne nesposobnosti za delo,
ako pa ne bi pridobitna nesposobnost prestala prej, 26 tednov.

b) Porodnina znaša na dan tri četrtine zavarovane mezde.

c) Podpora za opremo rojenca znaša 14 kratno zavarovano mezdo,
v katerem je član(ica) včlanjen (a).

d) Dojlnina znaša polovico zavarovane mezde, največ pa 3 Din na
dan; pri družinskih članih 1.50 Din brez ozira na mezdni razred.

Porodniška podpora pripada članicam le, če so bile tekom leta
pred porodom vsaj 3 mesece v zavarovanju zavezanem poslu ali če se
je porod pripetil po neprekinjenem trimesečnem članstvu.

Pogrebna znaša 30 kratno zavarovano mezdo umrlega.

Tudi družinski člani zavarovanca imajo pravico do brezplačnega
zdravljenja, porodniške in dojlnine podpore.

Pravico do izvršanih dajatev po novem zakonu imajo le člani, ki
so oboleli po 1. juliju 1922 in so bili zanje predpisani ali plačani pri-
spevki po določbah tega zakona. Ako biva član ob obolenju izven ob-
močja kraljevine Srbije, Hrvatov in Slovencev, mu mora izplačati
podpore po zakonu njegov delodajalec ter ima pravico do povračila
dejansko izplačanih zakonito dokazanih podpor, ki jih pristojni okrož-
ni urad povrne, ako ga je delodajalec takoj obvestil (§ 61. ZZZ).

Članstvo in s tem pravica do podpore v slučaju obolenja preneha
takoj po izstopu člana iz dela. Član, ki je bil v enem letu vsaj 6 me-
secev zavarovan in ki zato, ker nima zaslužka, ne more plačevati
zavarovalnih prispevkov, uživa pravico do najmanjših zakonitih da-
jatev (podpor) po § 45. ZZZ še 3 tedne po izstopu iz dela; če pa je
bil zavarovan v dveh letih najmanj 12 mesecev, uživa pravico do
teh najmanjših dajatev še 6 tednov po izstopu iz dela.

2. Dajatve v slučaju obratne nezgode.

Vsak član, ki je utrpel obratno nezgodo, t. j. nezgodo, ki je v
neposredni ali posredni zvezi z zavarovanju zavezanim delom, in
ima za posledico telesno poškodbo in s to spojeno popolno ali delno
izgubo sposobnosti za delo (opravljanja službe), ima pravico:

- a) do brezplačnega zdravljenja;
- b) do hranarine (boleznine) do največ 10 tednov po nezgodi;
- c) do rente, katere višina se ravna po meznem razredu in po
višini invaliditete (nesposobnosti za delo).

Pri popolni nesposobnosti za delo znaša rentnina polno zavarovano
mezdo.

Simulacije in druga izkoriščanja urada se tako radi izkoriščanja
bolniško-kakor nezgodnozavarovalnih podpor po zakonu kaznujejo
poleg drugega še z globa od 50 do 1000 Din.

F. Razno.

Vsa nadaljna pojasnila se dobe pri Okrožnem uradu za zavarova-
nje delavcev v Ljubljani in vseh njegovih poslovalnicah. Poslovalnice
ljubljskega Okrožnega urada za zavarovanje delavcev se nahajajo v
sledenih krajih:

1. v Brežicah (za sodni okraj Brežice);
2. v Celju (za politična okraja Celje-mesto in Celje-okolica, iz-
vzemši sodni okraj Laško);
3. v Gornji Radgoni (za politični okraj Ljutomer);
4. na Jesenicah (za politični okraj Radovljica);
5. v Kamniku (za politični okraj Kamnik);
6. v Kočevju (za politični okraj Kočevje);
7. v Kranju (za politični okraj Kranj, izvzemši sodni okraj Trzin);
8. v Kranju (za politični okraj Kranj, izvzemši sodni okraj Trzin);
9. v Krškem (za politični okraj Krško);
10. v Laškem (za sodni okraj Laško);
11. v Ljubljani (za politični okraj Ljubljana-mesto in sodni okraj
Ljubljana-okolica);
12. v tobačni tovarni v Ljubljani (za tobačno tovarno v Ljubljani);
13. v Logatcu (za politični okraj Logatec);
14. v Mariboru (za sodni okraj Maribor);
15. v Mariboru (za politična okraja Maribor-mesto in okolica, iz-
vzemši sodni okraj Slov. Bistrica);
16. v Murski Soboti (za politični okraj Prekmurje);
17. v Novem mestu (za politična okraja Novo mesto in Črnomelj);
18. v Ormožu (za sodni okraj Ormož);
19. v Ptaju (za politični okraj Ptuj-mesto in okolica, izvzemši
sodna okraja Ormož in Rogatec);
20. v Rogški Slatini (za sodni okraj Rogatec);
21. v Sevnici (za sodna okraja Sevnica in Kozje);
22. v Slovenjgradcu (za sodni okraj Slovenjgradec in politični
okraj Prevalje);
23. v Slovenski Bistrici (za sodni okraj Slovenska Bistrica);
24. v Soštanju (za sodni okraj Soštanj);
25. v Trzinu (za sodni okraj Trzin);
26. na Vrhniki (za sodni okraj Vrhnika);
27. v Zagorju (za politični okraj Litija).

Morebitne pritožbe je nasloviti neposredno na Okrožni urad za
zavarovanje delavcev v Ljubljani, Turjaški trg št. 4/I (medkrajevnega
telefona št. 279).

Vloge so kolika proste.

Tiskovine. Vse v tem razglasu omenjene tiskovine se dobe po
nabavni ceni pri vseh poslovalnicah okrožnega urada, pozneje se
bodo dobivale pa tudi v občinskih uradih ter prodajalnih točkah,
papirja itd. Na vsaki tiskovini je označena cena.

V Ljubljani, dne 12. julija 1922.

Ravnatelj:

Ivan Kocmur

Ali ste že čitali novo številko „NJIVE“?

Delniška glavica:
K 20,000.000-—

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

LJUBLJANA, Šelenburgova ulica šte. 1.

PODRUŽNICE:
Novo mesto, Reke, Slovenjgradec

Rezervni zakladi:
K 6,500.000-—

1478

Telefoni št. 146, 458

Brzjavke: ESKOMPTNA

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Zahtevajte povsod

Chartreuse

Maribor, Koroška cesta 39.

M. Druškovič in drug

družba s o. z.

1777

Stroji za ob-

delovanje lesa

Turbine

transmisije

armature
sesalke
zvonovi

Strojne tovarne in livarne, d. d.,

Ljubljana